

D E C I Z I E
În numele Legii

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

01 august 2023

mun. Chișinău

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecători

Tamara Chișca-Doneva
Mariana Pitic
Ion Guzun

grefieri

Natalia Arapu,
Oxana Gîscă

cu participarea :

reclamantului
reprezentantului reclamantului, avocatul
reprezentanții pârâtei, avocații

Stanislav Sorbalo
Vitalie Zama
Roger Gladei
Valeriu Cernei
Irina Sugoneaco

examinând în ședință de judecată publică acțiunea în contencios administrativ, înaintată de Stanislav Sorbalo împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind anularea deciziei nr. 17 din 18 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Stanislav Sorbalo, dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului,

c o n s t a t ă :

Argumentele participanților la proces:

La 08 februarie 2023, Stanislav Sorbalo, reprezentat de avocatul Vitalie Zama a depus cerere de contestare împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare Comisia de evaluare), prin care a solicitat admiterea cererii de contestare, anularea deciziei Comisiei de evaluare nr. 17 din 18 ianuarie 2023, obligarea reluării procedurii de evaluare a candidatului Stanislav Sorbalo și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

În motivarea acțiunii a invocat că Stanislav Sorbalo, în calitate de judecător a Judecătoriei Bălți, sediul Central a depus la 02 octombrie 2020, la Consiliul Superior al Magistraturii, dosarul său, pentru a participa la concursul pentru funcția de

membru în Consiliul Superior al Magistraturii și funcția de membru în Colegiul disciplinar al judecătorilor.

Prin decizia Comisiei de evaluare nr. 17 din 18 ianuarie 2023 s-a decis că reclamantul nu întrunește criteriile de integritate, deoarece au fost constatate dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică și, prin urmare, nu promovează evaluarea.

Reclamantul consideră eronată, neîntemeiată și lovită de nulitate decizia nominalizată, din motivele ce urmează.

În acest sens, a menționat că potrivit argumentelor reținute de Comisia de evaluare, la data de 15 august 2008, reclamantul ar fi adoptat o încheiere privind legalitatea unei percheziții la biroul și domiciliul avocatului Boris Lichii, care i-a reprezentat interesele, într-un alt dosar penal. Pentru fapta respectivă, la 23 decembrie 2008, Colegiul disciplinar a hotărât să-l sancționeze pe reclamant cu avertisment pentru încălcarea imparțialității și încălcarea gravă a eticii judiciare. Însă, la 22 ianuarie 2009, Consiliul Superior al Magistraturii a modificat hotărârea Colegiului disciplinar și a propus Președintelui Republicii Moldova revocarea dânsului din funcția de judecător.

Reclamantul susține că cele invocate în decizia contestată, contravin situației de fapt, fiind relatate chestiuni care se contrazic reciproc. Iar, reieșind din comportamentul Comisiei de evaluare pe parcursul evaluării, conținutul întrebărilor adresate candidatului, situațiile diferite în care a fost pus candidatul în raport cu alți candidați, inclusiv fiind nevoit de a achita bani pentru a obține informațiile solicitate în regim de urgență de la diferite instituții ale statului, a concluzionat că, Comisia de evaluare a examinat superficial cazul, nu a intrat în esența materialelor expediate de candidat, având o poziție prestabilită privind nepromovarea candidatului.

În acest sens, a precizat că nu a examinat nici o plângere înaintată de către avocatul Boris Lichii. Or, reclamantul a examinat plângeri înaintate de către S.R.L. „Ta Gor” și asociația DAPE, care își au sediul în clădirea unde se afla biroul avocatului, precum și plângerea depusă de fosta soție a avocatului împreună cu alți membri ai fostei familii. Respectiv, a menționat că la momentul examinării plângerilor, avocatul era divorțat de fosta soție, fapt confirmat prin copia certificatului de divorț. Astfel, atât fosta soție a avocatului cât și avocatul, fiecare în parte, aveau formată altă familie, locuind pe altă adresă.

Reclamantul a afirmat că, fiind declinată competența urmare a parvenirii plângerilor la Judecătoria Bălți, Curtea Supremă de Justiție a stabilit competența Judecătoriei Bălți de a examina respectivele plângeri. Astfel, având în vedere că doar reclamantul exercita atribuțiile judecătorului de instrucție, plângerile au fost repartizate ultimului de către președintele instanței pentru examinare. Din motiv că nu avuse în practică asemenea situații, reclamantul s-a adresat conducerii instanței de judecată și a raportat situația creată. Atât conducerea instanței, cât și mulți alți colegi cu experiență mai vastă, inclusiv de la Curtea Supremă de Justiție, l-au convins că, dacă plângerea nu este depusă de către avocatul Boris Lichii, și ultimul nu este parte în proces, atunci nu sunt circumstanțele care l-ar obliga să se abțină de la examinarea plângerilor. Respectiv, reclamantul a examinat plângerile și a adoptat încheierea nominalizată.

În opinia reclamantului, prin emiterea încheierii indicate, dânsul nu a cauzat cuiva careva prejudicii, incidentul dat fiind un eveniment singular, care a avut loc cu 15 ani în urmă. Or, candidatul a emis în cariera sa de judecător mii de hotărâri,

însă alte careva fapte care ar putea fi imputate candidatului că a încălcat legea, nu au fost stabilite.

De asemenea, consideră că în situația în care una dintre părțile la dosarul din fața judecătorului este avocatul care l-a reprezentat pe judecător în orice tip de cauză sau procedură, anterior sau în paralel cu cauza în fața judecătorului, cu siguranță judecătorul se află în conflict de interese, având obligația de a se abține de la judecarea cauzei. La caz, însă, avocatul Boris Lichii nu a fost parte în procesul de examinare a plângerilor respective. Mai mult, însăși Comisia de evaluare a constatat că avocatul l-a reprezentat pe candidat în anul 2007, pe când încheierea a fost emisă cu un an mai târziu, în august 2008.

Reclamantul susține că a fost tras la triplă răspundere pentru aceeași faptă, prima dată în procedură disciplinară, a doua oară prin atragerea la răspundere penală cu toate consecințele (reținere, punere sub învinuire și aplicarea măsurii preventive etc.) și a treia oară în baza deciziei Comisiei pre-vetting, prin care candidatul a fost înlăturat din cursă și nu mai poate candida la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, ceea ce contravine standardelor naționale și internaționale.

Mai mult, art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022 (în continuare Legea nr. 26/2022), nu prevede nici un termen limită pentru care faptele candidatului poate fi evaluat ca neconform, deși Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii prevede imperativ condiția ca candidatul să nu aibă sancțiuni disciplinare în ultimii 3 ani.

Astfel, pretinsa nerespectare a termenului de adresare către judecătorul de instrucție, în temeiul art. 313 din Codul de procedură penală, privind ilegalitatea perchezițiilor, nu a fost abordată la etapa runde de întrebări-răspunsuri, dar a apărut pentru prima dată în timpul audierilor publice, ulterior în decizia motivată a Comisiei de evaluare din 18 ianuarie 2023. Cu toate acestea, termenul de adresare către judecătorul de instrucție a fost respectat, inițial persoanele care au depus plângere s-au adresat procurorului ierarhic superior, ulterior în termen de 10 zile s-a adresat în instanța de judecată.

Reclamantul consideră că nu sunt aplicabile nici prevederile Codului de etică al judecătorului aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 366/15 din 29 noiembrie 2007, deoarece nu au fost stabilite și prezentate careva probe care ar indica la faptul că candidatul a avut o părtinire sau prejudecată proprie față de una dintre părți, sau că el personal deținea informații despre probele contestate ce țin de proces; sau care ar indica la faptul că candidatul, sau soția acestuia, ori careva rude apropiate ar fi avut un interes financiar în obiectul disputei sau orice alt interes care ar fi putut afecta substanțial rezultatul procesului.

Totodată, reclamantul a invocat că Comisia de evaluare a examinat superficial cazul său, nu a examinat materialele prezentate de către candidat pe parcursul evaluării, deoarece la etapa inițială a evaluării, dânsul a pus la dispoziția Comisiei de evaluare declarațiile de avere pe ultimii 5 ani, în care sunt indicate donațiile efectuate în beneficiul fiului său, iar peste un timp, Comisia de evaluare l-a întrebat despre sursa de venit pentru procurarea unui autoturism în anul 2019 și a apartamentului în anul 2020. Similar a fost și cu alte documente prezentate de candidat referitoare la procurarea casei de locuit în anul 2007.

Reclamantul este de părerea că, Comisia de evaluare a avut de la bun început o atitudine tendențioasă față de candidat. Or, deși dânsul s-a conformat tuturor

cerințelor și solicitărilor Comisiei de evaluare de a prezenta documentele și informațiile, în termenul stabilit, acesta a fost învinuit chiar de la începutul evaluării precum că el nu s-a conformat cerințelor, și respectiv nu va fi promovat. Însă, solicitând explicații referitor la această situație, Comisia de evaluare a informat candidatul că a fost o eroare.

Un alt moment care a demonstrat caracterul tendențios față de candidat din partea Comisiei de evaluare, se referă la tănuirea informației pozitive despre candidat și promovarea doar a celor negative care îl vizează pe candidat. După anunțarea deciziei de către Comisia de evaluare, candidatul a aflat despre faptul, că au existat persoane fizice și juridice care au prezentat informații pozitive despre candidat, însă Comisia de evaluare nici nu a făcut referire și nici nu a dat apreciere acestor documente.

Reclamantul consideră că urmare a deciziei contestate, dânsului i-au fost afectate relațiile personale și profesionale, ingerință care nu corespunde legalității, scopului legitim și nu trece testul proporționalității. Or potrivit jurisprudenței CtEDO, eliberarea din funcție sau nepromovarea în funcție administrativă a unei persoane, constituie o ingerință în exercitarea de către aceasta a dreptului la respectarea vieții private, în sensul art. 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, anume din perspectivă că viața privată include dreptul unui individ de a crea și dezvolta relații cu alte persoane, inclusiv relații de natură profesională sau de afaceri.

De asemenea, a invocat că actul administrativ individual contestat este nemotivat, fiind omisă indicarea, în mod expres și explicit, a elementelor de fapt și de drept care au determinat soluția adoptată, precum și alte considerente prevăzute de lege, care justifică emiterea actului administrativ individual.

Nerespectarea sau după caz respectarea de către autoritatea emitentă a condiției obligatorii de motivare completă a unui act administrativ individual, condiționează nemijlocit legalitatea acestuia. Prin urmare, în contextul lipsei unei motivări conforme cerințelor legale, decizia contestată este ilegală, în acest sens impunându-se anularea acesteia.

În drept, reclamantul și-a întemeiat acțiunea în baza prevederilor art. 31, art. 118 alin. (1)-(3), art. 189 alin. (1), art. 206 alin. (1) lit. a) și b), art. 208 alin. (1), art. 209 alin. (1) lit. a), art. 211-212, art. 224 alin. (1) lit. a) și b) din Codul administrativ.

La 13 februarie 2023, Comisia de evaluare a depus referință, prin care a solicitat respingerea cererii de contestare înaintate de Stanislav Sorbalo.

În motivarea referinței, Comisia de evaluare a invocat că și-a executat cu diligență și bună-credință toate obligațiile prevăzute de Legea nr. 26/2022. Iar, sarcina probațiunii trece asupra candidatului pe parcursul procesului de evaluare, însă, odată cu apariția unor neclarități și în scopul elucidării acestora, Comisia de evaluare oferă candidatului posibilitatea de a prezenta date și informații suplimentare.

A menționat că procesul de evaluare a integrității, dar și decizia, nu afectează statutul profesional al candidatului, or efectul juridic al deciziilor Comisiei de evaluare este expres și exhaustiv stabilit de lege, iar candidatul poate refuza publicarea deciziei Comisiei de evaluare. Mai mult, decizia reprezintă o constatare a existenței unor dubii serioase cu privire la conformitatea reclamantului cu criteriile de integritate etică și financiară și nu reprezintă o constatare a lipsei de conformitate cu aceste criterii. Iar, oportunitatea deciziei nu poate fi obiect al controlului judiciar.

Pârâtul a accentuat că reclamantul invocă aspecte care nu au relevanță pentru speță. Or, reclamantul a indicat circumstanțe aferente declarațiilor sale de avere, bunurilor și veniturilor acestuia, deși decizia nu conține careva constatări cu privire la această chestiune, neexistând așadar careva dubii serioase în acest sens.

La fel, a evidențiat că, în lipsa probelor care ar demonstra caracterul ilegal al deciziei, reclamantul a criticat legea aplicabilă, făcând referire la cauza Xhoxhaj vs. Albania, în care reclamantul pretinde că CtEDO a constatat că lipsa unui termen limită, și axarea pe niște fapte din trecutul îndepărtat, indică la încălcarea, securității raporturilor juridice.

Contrar celor invocate de reclamant, CtEDO a statuat că în astfel de proceduri, stabilirea unor limite temporale stricte ar restrânge capacitatea de evaluare; statul dispune de un grad mai mare de flexibilitate și implicațiile pentru securitatea raporturilor juridice ar trebui analizate de la caz la caz.

Comisia de evaluare a subliniat că reclamantul refuză să accepte inversarea sarcinii probațiunii în procesul de pre-vetting, deși legea stabilește clar că anume candidatul este cel care poate înlătura dubiile serioase constatate de către Comisie.

De asemenea, contrar alegațiilor reclamantului, decizia nu-l sancționează pe acesta și nici nu stabilește careva fapte în acest sens. Astfel, unica consecință a deciziei este faptul că reclamantul nu este admis la concursul de alegere a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii, iar constatările din decizie nu au o valoare probantă pentru orice alte proceduri sau procese.

A menționat că este de competența Comisiei de evaluare să aprecieze dacă anumite circumstanțe sunt sau nu suficiente pentru a constata existența sau lipsa dubiilor serioase privind conformitatea cu criteriile de integritate. Respectiv, nu pot fi supuse controlului judecătoresc afirmațiile reclamantului, care sunt de fapt niște aprecieri subiective vis-a-vis de constatările Comisiei, care denotă dezacordul cu fondul deciziei.

Comisia de evaluare a subliniat că nu este de competența instanței de judecată să se expună cu privire la oportunitatea deciziei, or controlul acesteia urmează să se limiteze la aspectul legalității.

Mai mult, susține că reclamantul redă în mod eronat circumstanțele cauzei, or acesta pretinde că a fost învinuit chiar de la începutul evaluării precum că el nu s-a conformat cerințelor Comisiei de evaluare, și respectiv el nu va fi promovat. De fapt, prin mesajul la care face referire reclamantul, Comisia de evaluare doar a informat candidatul despre prevederile Legii nr. 26/2022 și a Regulamentului de evaluare, atenționându-l pe acesta despre consecințele legale aplicabile în cazul în care candidatul nu va furniza toate actele solicitate în termenul convenit. Prin urmare, acest mesaj dimpotrivă atestă buna-credință a Comisiei de evaluare care anticipat informează candidații despre eventualele consecințe legale ale acțiunilor sau inacțiunilor acestora.

De altfel, argumentele reclamantului precum că, în urma examinării plângerilor și emiterii de către reclamant a încheierii nominalizate, acesta nu a cauzat careva prejudicii, iar incidentul a fost un eveniment singular, reprezintă doar circumstanțe care urmează a fi luate în considerare de către Comisia la evaluarea conformității cu criteriul de integritate etică. Astfel, luarea în considerare a acestor circumstanțe nu determină înlăturarea dubiilor serioase ale Comisiei de evaluare.

A invocat că decizia emisă de către Comisia de evaluare a fost motivată în mod corespunzător, fiind indicate circumstanțele de fapt, normele juridice aplicabile și

concluziile Comisiei de evaluare referitoare la lipsa sau existența unor dubii serioase cu privire la conformitatea reclamantului cu criteriile de integritate.

În ședința de judecată, reclamantul Stanislav Sorbalo și avocatul acestuia Vitalie Zama au susținut argumentele invocate în cererea de contestate, solicitând admiterea acesteia în sensul formulat, cu dispunerea anulării deciziei nr. 17 din 18 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Stanislav Sorbalo, dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

Reprezentanții Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, avocații Roger Gladei, Irina Sugoneaco și Valeriu Cernei au susținut argumentele invocate în referința depusă, solicitând respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată.

Suplimentar celor invocate în referința depusă, reprezentanții au pretins că Comisia de evaluare a respectat toate drepturile prevăzute de art. 12 alin. (4) din Legea nr. 26/2022.

Aprecierea instanței:

Audiind părțile și reprezentanții lor, examinând actele dosarului administrativ și cel judiciar completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor constată că acțiunea este admisibilă și întemeiată, din următoarele motive.

Termenul de examinare a acțiunii:

Conform art. 14 alin. (7) din Legea nr. 26 /2022, prin derogare de la prevederile art. 195 din Codul administrativ nr. 116/2018, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se examinează în decurs de 10 zile.

Prin dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție, nr. 29 din 29 martie 2022, modificată prin dispoziția nr. 35 din 14 aprilie 2022, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, a fost instituit complet de judecată special format din: Vladimir Timofti – președinte, Ala Cobăneanu, Svetlana Filincova – judecători, Dumitru Mardari-judecător supleant.

La caz, urmează de reținut că cererea de contestare depusă de Stanislav Sorbalo a fost înregistrată la Curtea Supremă de Justiție la 08 februarie 2023.

Potrivit fișei de repartizare a cererii, prezenta cauză a fost repartizată prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor la 08 februarie 2023 judecătorului-raportor Ala Cobăneanu (f.d.1, vol. I).

Prin încheierea din 08 februarie 2023 completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție a fost primită spre examinare, în procedura contenciosului administrativ cererea de contestate depusă de Stanislav Sorbalo împotriva Comisiei de evaluare, fiind convocați participanții la proces în ședința de judecată stabilită pentru data de 17 februarie 2023, ora 10:00, sala nr. 4 în incinta Curții Supreme de Justiție, situată pe adresa str. Petru Rareș nr. 18, mun. Chișinău (f.d.40-42, vol. I).

La 13 februarie 2023, în interiorul termenului stabilit de către instanță, Comisia de evaluare a prezentat referință la cererea de contestare depusă de Stanislav Sorbalo cu privire la anularea deciziei nr. 17 din 18 ianuarie 2023 (f.d.46-60, vol. I).

La 08 februarie 2023, un judecător, membru al completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție și-a declarat abținere de la examinarea prezentei cereri de contestare (f.d.75-76, vol. I), care a fost respinsă prin încheierea din 16 februarie 2023 a completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție (f.d.86, 87-90, vol. I).

La caz, se reține că în cadrul ședinței de judecată din 17 februarie 2023, Stanislav Sorbalo a înaintat mai multe cereri, inclusiv a solicitat obligarea Comisie de evaluare să prezinte traducerea în limba engleză a încheierii din 15 august 2008 emise de către Stanislav Sorbalo, care a stat la baza adoptării deciziei contestate și cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Astfel, potrivit procesului verbal al ședinței de judecată din 17 februarie 2023, ținând cont de înaintarea demersurilor de către Stanislav Sorbalo, dar și faptul că termenul de examinare a cauzei a expirat, fiind fixată altă ședință de judecată pentru ora 11:00, a fost anunțată întrerupere până la 03 martie 2023, ora 10:00 (f.d.122-131, vol. I).

Prin Hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii nr. 23/2 și nr. 27/2 din 14 februarie 2023, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a acceptat cererile de demisie din funcție a judecătorilor care au făcut parte componența completului special de judecată, fiind eliberați din funcție din data de 01 martie 2023.

Prin încheierea din 02 martie 2023 a Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție, s-a dispus ca dosarele aflate în procedura judecătorilor demisionați, intentate în baza contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, se vor transmite Secției evidență procesuală a cauzelor civile, comerciale și de contencios administrativ pentru redistribuire prin intermediul PIGD altor judecători (f.d.133-135, vol. I).

Prin dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 33 din 02 martie 2023 „Cu privire la modificarea dispozițiilor nr. 29 din 29 martie 2022 și nr. 35 din 14 aprilie 2022” a fost schimbată componența completului de judecată special (f.d.142, vol. I).

Potrivit fișei de repartizare repetată a dosarului din 02 martie 2023, ora 10:41, prezenta cauză a fost repartizată altui judecător-raportor (f.d.136, vol. I).

Potrivit fișei de repartizare repetată a dosarului din 02 martie 2023, ora 13:07, prezenta cauză a fost repartizată altui judecător-raportor (f.d.140, vol. I).

În ședința de judecată din 03 martie 2023, judecătorul-raportor, membru al completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție și-a declarat abținere de la judecarea prezentei cererii de contestare (f.d.144-148), respectiv a fost anunțată întrerupere și stabilită următoarea ședință de judecată pentru data de 15 martie 2023, ora 14:00.

Prin încheierea din 06 martie 2023 a completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție a fost respinsă declarația de abținere a judecătorului (f.d.165-171, vol. I).

În cadrul ședinței de judecată din 15 martie 2023, a fost examinată cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate depusă de Stanislav Sorbalo, reprezentat de avocatul Vitalie Zama (f.d.181-191, vol. I), care a fost admisă prin încheierea din 15 martie 2023 a completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, iar ședința de judecată a fost întreruptă fără dată, până la soluționarea sesizării de către Curtea Constituțională (f.d.195-198, vol. I).

În legătură cu faptul că un judecător din componența completului special de judecată s-a aflat în concediu medical din data de 17 martie 2023, iar prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 68/3 din 23 februarie 2023, a fost acceptată cererea lui de demisie și a fost dispusă eliberarea acestuia din funcția de judecător de la Curtea Supremă de Justiție din data de 18 aprilie 2023, totodată, prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 103/4 din 16 martie 2023 a fost modificată Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 68/3 din 23 februarie 2023, fiind modificată data eliberării judecătorului din componența completului special din funcția de judecător de la Curtea Supremă de Justiție, din data de 18 aprilie 2023 în data de 20 martie 2023, prin dispoziția nr. 39 din 20 martie 2023 „Cu privire la modificarea dispoziției nr. 34 din 02 martie 2023” a fost schimbată componența completului de judecată special.

Prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 66/3 din 23 februarie 2023, a fost acceptată cererea de demisie a judecătorului Curții Supreme de Justiție, membru al completului special de judecată, fiind dispusă eliberarea acestuia din data de 27 martie 2023.

Prin dispoziția nr. 46 din 28 martie 2023 Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție „Cu privire la modificarea dispoziției nr. 39 din 20 martie 2023”, a fost schimbată componența completului de judecată special. În rest, fiind menținută dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 39 din 20 martie 2023, prin care a fost menținută dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 34 din 02 martie 2023, în partea numirii judecătorului supleant.

Prin dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 64 din 31 martie 2023, pe perioada stării de urgență, ca o măsură temporară, pe un termen de 30 de zile, au fost suspendate procedurile administrative privind cererile de demisie, depuse de judecătorii Curții Supreme de Justiție până la data intrării în vigoare a dispoziției Comisiei Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 64 din 31 martie 2023, precum și efectele juridice ale cererilor deja acceptate, în măsura în care eliberarea efectivă din funcție nu a survenit la data intrării în vigoare a Dispoziției Comisiei Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 64 din 31 martie 2023.

Prin dispoziția nr. 53 din 04 aprilie 2023 „Cu privire la modificarea dispozițiilor nr. 46 din 28 martie 2023, nr. 34 din 02 martie 2023 nr. 39 din 20 martie 2023” a fost schimbată componența completului de judecată special, prevăzut de punctul nr. 1 din dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 46 din 28 martie 2023 și instituită o nouă componență a completului de judecată special pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, după cum urmează: Tamara Chișca-Doneva – președinte, judecător Mariana Pitic – judecător Ion Guzun – judecător. La fel, a fost schimbat membrul supleant în completul de judecată special pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, prevăzut în punctul nr. 2 din dispoziția Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție nr. 34 din 02 martie 2023.

Prin dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 66 din 10 aprilie 2022, în contextul intervenirii unei reacții prompte a autorităților statului la problema asigurării funcționalității Curții Supreme de Justiție, prin ajustarea cadrului normativ și consacarea în cuprinsul acestuia a unor mecanisme care ar permite soluționarea dificultăților legate de completarea provizorie a locurilor vacante de judecător la instanța judecătorească supremă, precum și luându-se act de acțiunile subsecvente ale Consiliului Superior al Magistraturii, care, urmare a intervențiilor legislative recent operate prin intermediul Legii nr. 65/2023 privind evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție, în cadrul ședinței Plenului Consiliului Superior al Magistraturii din 10 aprilie 2023 a examinat subiectul anunțării concursului pentru suplinirea, prin transfer temporar, a funcțiilor vacante de judecător la Curtea Supremă de Justiție, se revizuiesc măsurile specifice în domeniul justiției stabilite prin dispoziția Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova nr. 64/2023, stabilindu-se că subpunctul 1.2 de la pct. 1 al dispoziției menționate se abrogă.

La 06 aprilie 2023, prin decizia de inadmisibilitate nr. 42 Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra sesizărilor cu numerele 75g/2023, 76g/2023, 77g/2023, 86g/2023, 87g/2023, 88g/2023, 89g/2023, 90g/2023, 96g/2023, 101g/2023 și 102g/2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26/2022 (f.d.208-222, vol. I).

Astfel, urmare a pronunțării Curții Constituționale la 06 aprilie 2023, participanții la proces au fost convocați pentru următoarea ședință de judecată stabilită pentru 11 aprilie 2023, ora 15:30 (f.d.205-207, vol. I), care a fost contramandată în legătură cu faptul că la 10 aprilie 2023, Comisia de evaluare a înaintat cerere de recuzare în privința unui judecător din completul special de judecată (f.d.226, vol. I).

Prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 33/2 din 14 februarie 2023, s-a acceptat cererea de demisie a unui judecător al Curții Supreme de Justiție, membru al completului de judecată special, fiind eliberat din data de 31 martie 2023.

Prin dispoziția nr. 69 din 04 mai 2023 a Președintelui interimar al Curții Supreme de Justiție „Cu privire la modificarea dispoziției nr. 29 din 29 martie 2022” a fost desemnat în membrul supleant în completul de judecată special pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (f.d. 236, vol. I).

Completul de judecată special reține că, la 06 aprilie 2023, a intrat în vigoare Legea nr. 64 din 30 martie 2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție, precum și Legea nr. 65 din 30 martie 2023 cu privire la evaluarea externă a judecătorilor și a candidaților la funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție.

Potrivit prevederilor art. 8 din Legea nr. 64/2023, Plenul Curții Supreme de Justiție este compus din toți judecătorii Curții Supreme de Justiție și are, printre altele, atribuția de stabilire, anual, a componenței completelor de judecată.

Completul de judecată special, reținând prevederile legale citate supra și faptul că în perioada martie-aprilie 2023 majoritatea magistraților de la Curtea Supremă de Justiție au demisionat, atestă imposibilitatea formării completelor de judecată de către Plenul Curții Supreme de Justiție, care la moment nu este deliberativ.

Totuși, prin Legea nr. 89 din 27 aprilie 2023, în vigoare din 02 mai 2023, dispozițiile tranzitorii din Legea nr. 64/2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție,

au fost modificate în sensul stabilirii momentului începerii activității Curții Supreme de Justiție în componența nouă, inclusiv a Plenului, oferind ca efect competențe de formare a completelor de judecată după regula anterioară – de către președintele Curții Supreme de Justiție.

În conformitate cu prevederile art. 12 alin. (8) din Legea nr. 65/2023, Consiliul Superior al Magistraturii prin Hotărârea nr.120/6 din 10 aprilie 2023 a anunțat concursul pentru suplinirea, prin transfer temporar, a funcțiilor vacante de judecător la Curtea Supremă de Justiție, iar prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 142/8 din 02 mai 2023, s-a hotărât transferul temporar a 7 judecători din instanțele naționale, pentru o perioadă de 6 luni, începând cu 10 mai 2023 în funcția de judecător al Curții Supreme de Justiție.

Astfel, completul de judecată special constată că activitatea Curții Supreme de Justiție a fost blocată în perioada 30 martie 2023 – 10 mai 2023, perioadă în care nu a fost posibilă nici faptic, nici juridic examinarea cauzelor aflate pe rolul instanței.

Cererea de recuzare înaintată judecătorului din completul special de judecată, repartizată la 15 mai 2023 potrivit fișei de repartizare a cererii de recuzare, a fost examinată în ședința de judecată din 23 mai 2023, ora 09:00, fiind amânată deliberarea și pronunțarea pe marginea cererii de recuzare pentru data de 25 mai 2023 (f.d.240-243, vol. I).

Prin încheierea din 25 mai 2023 a completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție a fost respinsă cererea de recuzare înaintată judecătorului din completul special de judecată, de către Comisia de evaluare (f.d.244-248, vol. I).

Participanții la proces au fost convocați pentru următoarea ședință de judecată stabilită pentru 12 iunie 2023, ora 11:00.

În cadrul ședinței de judecată 12 iunie 2023, a fost începută examinarea în fond a cererii de contestare depusă de Stanislav Sorbalo împotriva Comisiei de evaluare, dar anunțată întrerupere la cererea reclamantului pe motiv că la 18 octombrie 2022 a înaintat Consiliului Superior al Magistraturii cerere privind reexaminarea hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 14/1 din 22 ianuarie 2009 și încetarea procedurii disciplinare intentate în privința dânsului, respectiva cerere fiind pusă pe ordinea de zi a Consiliului Superior al Magistraturii pentru data de 13 mai 2023.

Cu acordul părților, următoarea ședință de judecată a fost stabilită pentru data de 19 iunie 2023, ora 16:00, în cadrul căreia a fost finalizată judecarea în fond a cererii de contestare și în temeiul art. 14 alin. (9) din Legea nr. 26/2022, s-a adus la cunoștință că emiterea deciziei va avea loc la 10 iulie 2023, prin plasarea acesteia pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție.

La data de 10 iulie 2023 a fost amânată plasarea deciziei pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție.

În această ordine de idei, având în vedere cele enunțate supra, completul de judecată special notează că depășirea termenului de examinare a contestație în 10 zile, a fost influențat inclusiv de complexitatea cauzei, comportamentul părților la proces, care include pe cel al autorității pârâte, dificultatea dezbaterilor, demisiile în masă a judecătorilor Curții Supreme de Justiție și imposibilitatea formării completului special pentru judecarea cererilor de contestare.

Mai mult, durata de aflare pe rol a cauzei a fost condiționată inclusiv de asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, fapt ce nu poate fi privit drept tergiversare a examinării cauzei, deoarece judecarea cererii de contestare a

avut ca scop respectarea dreptului garantat al părților la un proces echitabil, consfințit în articolul 38 din Codul administrativ și articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Aplicabilitatea Codului administrativ:

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție menționează, că în cadrul dezbaterilor judiciare reprezentanții Comisiei de evaluare au invocat neaplicarea cărților I și II din Codul administrativ la examinarea cauzelor pendinte pe rolul Curții Supreme de Justiție, argument care nu poate fi reținut din considerentele următoare.

De principiu, urmează de reținut că aplicarea Codului administrativ și limitele ei este o problemă de interpretare și aplicare a legii asupra căreia are competență Curtea Supremă de Justiție ca instanță de judecată competentă pentru examinarea acțiunii de contencios administrativ (DCC nr. 163 din 1 decembrie 2022, § 24, DCC nr. 2 din 18 ianuarie 2022, §19).

În primul rând, este necesar de a se explica de ce este aplicabil Codul administrativ procedurii de evaluare, dar și procedurii de contencios administrativ.

Din punct de vedere a conținutului normativ, Legea nr. 26/2022 cuprinde atât norme de drept public material, cât și norme de procedură administrativă, și procedură a contenciosului administrativ.

În special, dispozițiile legale care reglementează definiția și condițiile de evaluare a integrității etice/financiare după natura lor constituie norme de drept administrativ material, care constituie baza legală conform art. 21 alin. (1) din Codul administrativ pentru emiterea actului administrativ individual de către Comisie. Astfel, dispozițiile art. 8 alin. (1) - (4) din Legea nr. 26/2022 sunt norme de drept administrativ material.

Inițierea procedurii de evaluare este, conform art. art. 9 alin. (2) și 69 alin. (1) din Codul administrativ, o inițiere a procedurii administrative la cererea candidatului pentru una din funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26/2022. Inițierea procedurii de contencios administrativ este condiționată în conformitate cu prevederile art. 189 alin. (1) din Codul administrativ de revendicarea de către reclamant a încălcării unui drept prin activitatea administrativă.

Astfel, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție relevă că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual în sensul art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Actul administrativ individual este rezultatul final al procedurii administrative.

Prin decizia Comisiei privind promovarea/nepromovarea evaluării de către candidat are loc finalizarea procedurii administrative conform art. 78 din Codul administrativ.

Mai mult decât atât, în nota informativă la Legea nr. 26/2022, autorii au indicat că „drept urmare a desfășurării activității sale, Comisia de evaluare va emite o decizie. Reieșind din faptul că decizia respectivă reprezintă un act administrativ, contestarea acesteia se va face conform prevederilor Codului administrativ nr. 116/2018 cu derogările exprese stabilite în prezentul proiect.”

Astfel, însăși legiuitorul a calificat decizia Comisiei de evaluare drept un act administrativ individual în privința căruia poate fi exercitată acțiunea în contencios administrativ.

Normele Codului administrativ privind procedura administrativă și instituția actului administrativ individual sunt aplicabile procedurii de evaluare, cu excepțiile prevăzute de Legea nr. 26/2022.

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție stipulează că, evaluarea candidaților pentru funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin. (1) din Legea nr. 26/2022 este prin natura sa un domeniu specific de activitate în sensul art. 2 alin. (2) din Codul administrativ.

Deși Codul administrativ instituie o procedură administrativă și de contencios administrativ uniformă, totuși conform art. 2 alin. (2) din Codul administrativ anumite aspecte pot fi reglementate prin norme legislative speciale, dacă nu contravin principiilor Codului administrativ.

Normele speciale din Legea nr. 26/2022 nu exclude aplicarea Cărților I și II, decât în privința unor aspecte, cum ar fi în special, inițierea procedurii administrative, clarificarea stării de fapt din oficiu, cvorumul și majoritatea, dreptul de audiere a candidatului și altele. Sintagma „anumite aspecte” din art. 2 alin. (2) din Codul administrativ nu echivalează cu excluderea de la aplicare a Codului administrativ.

Prin urmare, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție indică excluderea integrală de la aplicare a cărților I și II este imposibilă din punct de vedere al rolului central și legăturii organice a Codului administrativ cu domeniile/subdomeniile dreptului administrativ.

Potrivit art. 14 alin. (6) din Legea nr. 26/2022, cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv.

Principiile care guvernează procedura contenciosului administrativ sunt reglementate în cartea I din Codul administrativ, în special art. art. 21-27, 36-43 din Codul administrativ). Între Cartea I și II și III care reglementează procedura contenciosului administrativ, există o legătură organică și de substanță, care nu poate fi negată sau exclusă sub nici o formă.

Controlul judecătoresc este un control de legalitate, care cuprinde în sine verificarea existenței temeiului formei activității administrative, corectitudinii interpretării noțiunilor juridice vagi, proporționalității egalității de tratament, imparțialității, securității juridice, motivării, exercitarea dreptului discreționar, dacă autoritatea este împuternicită să acționeze în baza acestui drept, protecția încrederii legitime în activitatea autorității și altele.

Din considerentele menționate supra, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție respinge ca nefondat argumentul reprezentanților Comisiei de evaluare precum că, nu este aplicabilă cartea I și II din Codul administrativ. Or, aceasta ar însemna negarea respectării principiilor legalității, cercetării din oficiu, egalității de tratament, securității raporturilor juridice, proporționalității, imparțialității Comisei de evaluare, bunei-credințe și altele.

Aplicarea normelor procedurii de contencios administrativ este condiționată de aplicarea aceluiași norme care se referă la procedura administrativă, cum ar fi obținerea probelor conform art. art. 220 alin. (1), 87-93 din Codul administrativ, notificările conform art. art. 223, 97-114 din Codul administrativ, imparțialitatea conform art. 25 din Codul administrativ, recuzarea conform art. art. 202, 49-50 din

Codul administrativ, formele activității administrative conform art. art. 5, 10-15 și 189 din Codul administrativ, conceptul de parte în procedura de contencios administrativ conform art. art. 204 și 7 din Codul administrativ, efectele juridice ale actului administrativ individual, *e.g.* funcția executorie a deciziei Comisiei de evaluare în calitate de act administrativ individual conform art. 171 alin. (4) din Codul administrativ, valabilitatea, obligativitatea și puterea lucrului decis a deciziei Comisiei de evaluare conform art. 139 alin. (2)-(4) și 140 din Codul administrativ și altele.

Neaplicarea cărții I și II din Codul administrativ ar echivala cu excluderea deciziei Comisei de evaluare ca act administrativ individual, iar pe cale de consecință respingerea accesului la un control judecătoresc efectiv.

În această ordine de idei, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție subliniază că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ, deoarece este : 1) emisă de autoritate publică, 2) este o măsură oficială, 3) se referă la domeniul dreptului public; 3) este o reglementare; 4) se referă la un caz individual; 5) produce nemijlocit efecte juridice.

Din punct de vedere funcțional și organizatoric, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor este o „autoritate publică” în sensul art. art. 7, 10, 203 lit. a) și 204 din Codul administrativ, deoarece este creată prin lege, îndeplinește sarcini de drept public prin intermediul competenței reglementată în art. 8 din Legea nr. 26/2022, în vedere realizării unui interes public.

În același timp, trebuie subliniat că sarcinile Comisiei de evaluare nu reprezintă domenii private de activitate dar publice, de aceea și a fost investită prin Legea nr. 26/2022 cu competențe care îi permite să se impune cu putere juridică în raport cu cei evaluați conform art. 8 din Codul administrativ.

Cu titlu de principiu, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție notează că, nu poate fi confundat, din punct de vedere funcțional și organizatoric, conceptul de autoritate publică cu cel de persoană juridică de drept public, în caz contrar s-ar exclude decizia Comisiei de evaluare din conceptul de act administrativ individual.

Completul de judecată special mai subliniază că, procedura administrativă de evaluare are o funcție de clarificare și orientare datorită caracterului procedural al acțiunii oficiale de evaluare a candidaților în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Prin urmare, respectarea principiilor, garanțiilor și regulilor de bază a procedurii administrative constituie o cerință înrădăcinată direct în conceptul statului de drept stipulat în art. 1 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova.

Astfel, prin Legea nr. 180 din 07 iulie 2023 s-a consolidat înțelegerea că, Comisia de evaluare este o autoritate publică specifică în felul său, adică nu este persoană juridică de drept public, cu toate că, în art. 7 din Codul administrativ, care o funcție universală, cuprinde și este definit conceptul de autoritate publică atât în sensul interpretat de Parlamentul Republicii Moldova, adică funcțional, organizațional cât și ca persoană juridică de drept public, după caz. Această concluzie rezultă și din pronumele nedeterminat „orice structură organizatorică” al art. 7 din Codul administrativ. Autoritatea publică pe lângă elementul de orice structură organizatorică sau organ, instituit/ă prin lege sau alt act normativ, realizare

de interese publice, îl conține și pe cel de regim public, care desemnează sarcinile și competențele, care oferă dreptul de a se impune cu forță juridică față de persoanele cu care intră în raporturi de drept autoritatea publică. O altă interpretare și aplicare ar însemna că activitatea Comisiei de evaluare și deciziile ei nu sunt obligatorii ca acte administrative individuale, dar reprezintă acte juridice de drept privat.

Completul de judecată special accentuează că, și o persoană privată poate fi autoritate publică dacă prin lege îi sunt delegate sarcini al autorităților publice și competențele corespunzătoare pentru realizarea lor.

Mai mult, conform art. 72 alin. (6) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017, actul normativ de interpretare nu are efecte retroactive, cu excepția cazurilor când prin interpretarea normelor de sancționare se creează o situație mai favorabilă.

Totodată, reprezentanții Comisiei de evaluare nu au pătruns în esența art. 2 alin. (2) din Codul administrativ care reglementează condițiile de derogare prin norme legislative de la caracterul uniform al Codului administrativ pentru „anumite aspecte” de activitate administrativă. A reține argumentul că, Comisia de evaluare nu este autoritate publică înseamnă a nega o realitate juridică că aceasta îndeplinește activitate administrativă de drept public prin procedura administrativă și că, decizia ei este act administrativ individual supus controlului judecătoresc în procedura contenciosului administrativ.

Astfel, conceptul de autoritate publică nu se reduce la conceptul de persoană juridică de drept public, dar are o semnificație funcțională proprie în sensul art. 7 și art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, și în sensul Legii nr. 26/2022.

Decizia Comisiei de evaluare se relaționează cu însușirea de „*orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială*” ca element definitoriu al actului administrativ individual conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Din această optică se delimitează că, Comisia de evaluare nu desfășoară activitate legislativă sau judecătorească, dar activitate de executare a legii.

Decizia Comisiei de evaluare se încadrează în conceptul de „*domeniul dreptului public*” conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ. Conform art. 5 din Codul administrativ actul administrativ individual este una din formele activității administrative prin care se aplică legea. Prin decizia Comisiei de evaluare a fost aplicată Legea nr. 26/2022, care reglementează temeiul deciziei, iar această reglementare normativă este, după natura juridică a ei, una de drept public material. Astfel, prin această însușire decizia Comisei de evaluare este exceptată de la acțiunea privată, penală, contravențională și de contencios constituțional la care participă autoritățile publice conform art. 2 alin. (3) lit. a) – c) din Codul administrativ.

Decizia Comisiei de evaluare conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ este o „*reglementare*” prin care Comisia de evaluare își realizează unilateral competența materială potrivit art. 6 din Legea nr. 26/2022. Completul de judecată special evidențiază că prin acest element al actului administrativ individual are loc delimitarea acestuia de alte forme ale activității administrative, cum ar fi acul real și contractul administrativ.

Decizia Comisiei de evaluare conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ se referă la „*un caz individual*”, care constă în situația concretă de evaluare a reclamantului. Funcția acestei însușiri a actului administrativ individual rezidă în delimitarea acestuia în raport cu actul administrativ normativ, care este o reglementare abstractă conform art. 12 din Codul administrativ.

Decizia Comisiei de evaluare conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ întrunește criteriul „*cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice*”, adică de a naște, modifica sau stinge raporturi juridice de drept public. Completul de judecată special reține că, decizia Comisiei de evaluare produce nemijlocit efecte juridice în sfera juridică a reclamantului, în calitatea sa de judecător care a candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Funcția acestui criteriu constă în diferențierea actului administrativ individual de o simplă operațiune administrativă realizată în interior procedurii administrative de evaluare a integrității financiare și etice a candidatului.

Acestea fiind spuse, completul de judecată special conchide că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual prin care se finalizează procedura administrativă. Conceptul de procedură administrativă definit în art. 6 din Codul administrativ și cel de autoritate publică definit în art. 7 din Codul administrativ are o funcție universală, aplicabil pentru orice domeniu/subdomeniu al dreptului public. Pentru aceste motive, Comisia de evaluare avea și are obligația să aplice normele Codului administrativ, și normele de procedură din Legea nr. 26/2022 în partea ce se referă la aspectele derogatorii de la caracterul uniform al Codului.

Prin urmare, este inacceptabil argumentul reprezentanților Comisiei de evaluare că procedura de evaluare nu ar fi o procedură administrativă guvernată de principiul Codului administrativ, cum ar fi principiul legalității (art. 21), principiul cercetării din oficiu (art. 22), principiul egalității de tratament (art. 23), principiul buneii-credințe (art. 24), principiul imparțialității (art. 25), principiile limbii de procedură și rezonabilității (art. art. 26, 27), principiul eficienței (art. 28), principiul proporționalității (art. 29), securității juridice (art. 30), principiul motivării actelor administrative și operațiunilor administrative (art. 31), principiul comprehensibilității (art. 32) și cel al protecției încrederii legitime.

Referitor la practica judiciară existentă pe marginea cererilor de contestare intentate împotriva Comisiei de evaluare, (și anume dosar nr. 3-5/2023 și nr. 3-13/2023), unde instanța a stabilit cu puterea lucrului judecat, că cauzelor intentate împotriva Comisiei de evaluare nu sunt aplicabile prevederile cărților I și II din Codul administrativ, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție menționează că dosarele respective nu formează o practică judiciară unitară. Or, rolul jurisprudenței este de a interpreta și aplica la cazuri concrete legea. Respectiv, nu orice hotărâre care diferă de o altă hotărâre constituie o divergență de jurisprudență.

Principiul *res judicata* în sine nu impune instanțelor judecătorești naționale să urmeze precedentele în cazuri similare, realizarea coerenței dreptului necesită timp iar perioadele de conflict în jurisprudență pot fi, prin urmare, tolerate fără a submina securitatea juridică.

În aceste circumstanțe, completul de judecată special statuează că un judecător, potrivit regulilor de organizare judecătorească, nu este, în general, legat de hotărârea pronunțată de un alt judecător și nici chiar de propriile sale hotărâri anterioare, deoarece dânsul se pronunță pe cazul particular care se prezintă în fața sa.

Admisibilitatea acțiunii:

În conformitate cu prevederile art. 207 alin. (1) din Codul administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ.

Articolul 189 alin. (1) din Codul administrativ prevede expres că, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Potrivit art. 5 din Codul administrativ, activitatea administrativă de drept public al autorităților publice cuprinde actul administrativ individual ca formă principală de acțiune administrativă a autorităților.

Completul de judecată special a motivat la capitolul aplicabilității Codului administrativ de ce decizia Comisiei de evaluare este act administrativ individual. Astfel, la compartimentul admisibilității acțiunii se va sublinia că, decizia Comisiei de evaluare este un act administrativ individual defavorabil.

În virtutea art. 11 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ, actele administrative individuale pot fi acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

Conform art. 17 din același Cod, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Completul de judecată special notează că, prin acțiunea înaintată, reclamantul Stanislav Sorbalo revendică încălcarea unui drept prin activitatea administrativă, conform art. 189 alin.(1) din Codul administrativ, și anume că prin decizia nr. 17 din 18 ianuarie 2023, Comisia de evaluare i-a încălcat dreptul de a fi ales în funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii (art. 14 din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544/1995), dreptul la autoadministrare judecătorească (art. 23¹ din Legea privind organizarea judecătorească nr. 514/1995).

Prin derogare de la prevederile art. 209 din Codul administrativ prin art. 14 alin. (1) și (2) din Legea nr. 26/2022, s-a reglementat un termen special de înaintare a acțiunii în contencios administrativ.

Astfel, decizia Comisiei de evaluare poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării de către acesta a deciziei motivate, fără respectarea procedurii prealabile.

Candidatul evaluat poate contesta decizia defavorabilă a Comisiei de evaluare la Curtea Supremă de Justiție, în cadrul căreia se instituie un complet de judecată special compus din 3 judecători și un judecător supleant. Judecătorii și judecătorul supleant sunt desemnați de președintele Curții Supreme de Justiție.

În acest context, se reține că decizia Comisiei de evaluare nr. 17 din 18 ianuarie 2023 a fost recepționată de către Stanislav Sorbalo la data de 03 februarie 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la materialele cauzei (f.d.844, vol. III din dosarul administrativ).

Astfel, cadrul legal citat, indică fără echivoc temeiurile de admisibilitate a acțiunii în procedura contenciosului administrativ, și anume: prezența unui act administrativ individual defavorabil comunicat destinatarului de respingere a solicitării; competența jurisdicțională materială și teritorială a instanței de judecată pentru examinarea acțiunii în contenciosul administrativ și respectarea termenului de depunere a cererii de chemare în judecată.

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție conchide că cererea de contestare depusă de Stanislav Sorbalo, este admisibilă, întrucât reclamantul s-a conformat prevederilor legale art. 14 alin. (1) din Legea nr.

26/2022, depunând prezenta cerere la 08 februarie 2023, în interiorul termenului prevăzut de lege, la Curtea Supremă de Justiție.

Din punct de vedere a felului acțiunii în contencios administrativ, completul de judecată special apreciază acțiunea înaintată drept o acțiune în obligare specifică în felul său. Prin acțiunea în obligare obișnuită, reclamantul conform art. 206 alin. (1) lit. b) și art. 224 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ urmărește anularea actului administrativ individual de respingere a solicitării sale referitor la obținerea unui avantaj juridic de orice fel și obligarea autorității publice să emită actul administrativ individual respins. Pe când specificul acțiunii înaintate este caracterizat prin anularea deciziei Comisiei de evaluare referitor la nepromovarea evaluării și dispunerea reluării procedurii de evaluare.

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție în conformitate cu prevederile art. 219 alin. (3) din Codul administrativ nu este legat de textul cererilor formulate de participanții la proces, astfel, argumentul de oportunitate expus în referință de către pârât va fi apreciat la capitolul admisibilității.

Controlul judecătoresc efectiv implică o verificare deplină a problemelor de fapt și de drept, însă totuși exclude verificarea oportunității conform art. 225 alin. (1) din Codul administrativ și limitează controlul în privința actului administrativ individual discreționar, când lege prevede astfel de temei pentru emitere. Oportunitatea este o chestiune de admisibilitate dar nu de fond a acțiunii în contencios administrativ.

Argumentul Comisiei de evaluare în referință depusă precum că acțiunea trebuie respinsă pe motiv de oportunitate este lipsit de temeinicie, deoarece reclamantul nu a motivat acțiunea pe oportunitate dar pe aspecte de legalitate.

Din referință și argumentele de oportunitate relevate de Comisia de evaluare în conținutul ei se neagă însăși dreptul la înaintarea acțiunii în contencios administrativ potrivit art. 39 și 189 alin. (1) din Codul administrativ. Astfel, nici Codul administrativ, dar nici art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022 nu exclud dreptul la acțiune a candidatului. Acceptarea soluției propuse de Comisia de evaluare este lipsită de temei legal și contrară statului de drept.

Completul de judecată special notează că, prevederile art. 225 alin. (1) din Codul administrativ sunt clare și nu pot fi confundate, reglementând într-o unitate funcțională cu prevederile art. art. 36, 39, 189, 190 și 207 din Codul administrativ doar aspecte referitor la excluderea sau limitarea controlului judecătoresc.

Completul de judecată special apreciază decizia Comisiei emisă în temeiul art. 8 din Legea nr. 26/2022 din categoria actelor administrative obligatorii, adică care nu se emit în baza dreptului discreționar. Comisia de evaluare este obligată să emită decizia indiferent dacă este favorabilă sau defavorabilă. În cazul deciziilor discreționare, autoritatea publică are dreptul în general să nu acționeze, iar în cazul în care decide de a acționa în dreptul administrativ, atunci are posibilitatea de selecție a consecințelor juridice, cu excepția situației de reducere a discreției la zero conform art. 137 alin. (2) din Codul administrativ.

Fondul acțiunii de contencios administrativ:

Conform articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter

civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

În sensul art. 13 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

Potrivit art. 20 din Constituția Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

Reieșind din prevederile art. 53 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.

În conformitate cu art. 114 din Constituția Republicii Moldova, justiția se desfășoară în numele legii numai de instanțele judecătorești, acestea urmează să dispună de plenitudinea prerogativelor procesuale pentru soluționarea justă a cauzei, fără a exista limitări nejustificate în acțiunile ce urmează a fi întreprinse, astfel încât la realizarea scopului final hotărârea judecătorească să nu devină una iluzorie.

Protecția juridică efectivă împotriva acțiunii administrative a autorităților publice implică un control judecătoresc de legalitate deplin, care cuprinde atât chestiunile de fapt, cât și cele de drept, așa cum este reglementat în art. 194 alin. (1), 219, 22, 36 și 21 din Codul administrativ.

Densitatea controlului judecătoresc înseamnă precizarea conținutului controlului judecătoresc asupra deciziilor Comisiei de evaluare, care se referă nu numai la profunzimea, ci și la sfera de aplicare a controlului. Acest lucru se referă atât aplicării legii, cât și stabilirii faptelor relevante pentru o hotărâre judecătorească legală și întemeiată.

Controlul judecătoresc efectiv implică verificarea tuturor aspectelor de legalitate procedurală și substanțială, în special, al egalității de tratament, proporționalității, securității juridice, motivării, corectitudinii cercetării de fapt din oficiu, imparțialității, interpretării greșite a noțiunilor juridice nedefinite și altele. Numai în acest fel poate fi atins standardul de protecție efectivă consacrat în art. 53 din Constituția Republicii Moldova. În acest sens, art. 194 alin. (1) din Codul administrativ prevede că în procedura în prima instanță, în procedura de apel și în procedura de examinare a recursurilor împotriva încheierilor judecătorești se soluționează din oficiu probleme de fapt și de drept.

Controlul instanței de judecată asupra activității administrative de drept public necesită o determinare independentă a faptelor relevante, o interpretare a normelor relevante și a subsumării lor. Un astfel de control administrativ de legalitate inteligibil exclude, în principiu, o obligare a justiției la constatări și aprecieri de fapt sau de drept făcute de alte puteri cu privire la ceea ce este legal în speță.

Potrivit art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022, la examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: a) respingerea cererii de contestare; b) admiterea cererii de contestare, dacă constată

existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat, și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisia de evaluare (normă constituționalitatea căreia a fost verificată prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (competența Curții Supreme de Justiție în cazul examinării contestațiilor depuse împotriva deciziei Comisiei de evaluare)).

Curtea Constituțională a reținut că, în nota informativă la proiectul de Lege nu se regăsește niciun argument cu privire la necesitatea limitării controlului judiciar al deciziilor Comisiei de evaluare. Totuși, din opinia prezentată de autorități și din conținutul textului contestat, Curtea Constituțională a dedus că legislatorul a urmărit să evite situațiile de anulare a deciziilor Comisiei de evaluare din cauza încălcării unor reguli de procedură nesemnificative, iar pe de altă parte, pentru a asigura celeritatea soluționării contestațiilor pentru a avea mai repede un Consiliu Superior al Magistraturii funcțional. Curtea Constituțională a reținut că aceste scopuri legitime pot fi încadrate în obiectivele generale ale ordinii publice și garantării autorității și imparțialității justiției, stabilite de articolul 54 alin. (2) din Constituție (HCC nr. 5 din 14 februarie 2023, §78).

Astfel, Curtea Constituțională a dispus că, până la modificarea legii în conformitate cu raționamentele prezentei hotărâri, completul special al Curții Supreme de Justiție, la examinarea contestațiilor, va putea dispune reevaluarea candidaților nepromovați dacă va constata (a) că în cadrul procedurii de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și (b) că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat (HCC nr. 5 din 14 februarie 2023, §88).

În această consecvență, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție constată că, Curtea Constituțională a stabilit un dublu test care urmează a fi întrunit pentru ca acțiunea candidatului împotriva unei decizii emise de Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor să fie admisă, și anume: 1) să existe erori procedurale grave admise de către Comisia de evaluare, și aceste erori să afecteze caracterul echitabil al procedurii de evaluare; și 2) să existe circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidat.

Prin Legea nr. 147 din 09 iunie 2023, în vigoare din 21 iunie 2023, alin. (8) al art. 14 din Legea nr. 26/2022 a fost modificat, având următorul conținut: La examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii: a) respingerea cererii de contestare; b) admiterea cererii de contestare și dispunerea reevaluării candidaților care nu au promovat evaluarea, dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat.

Completul de judecată special subliniază că, prevederile art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022 modificat prin Legea nr. 147 din 09 iunie 2023 proiectează un

control judecătoresc efectiv, care implică legalitatea procedurii de evaluare și legalitatea materială a deciziei de nepromovare a evaluării.

Controlul de legalitate procedurală a deciziei se va rezuma dacă Comisia de evaluare a admis sau nu erori procedurale grave care ar putea afecta caracterul echitabil al procedurii de evaluare. Controlul de legalitate materială a deciziei se va rezuma dacă există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidatul Stanislav Sorbalo.

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție notează, că Codul administrativ reglementează conceptul de erori grave și erori deosebit de grave. În cazul erorilor deosebit de grave conform art. 141 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este nul și pe cale de consecință nu produce efecte juridice din momentul emiterii. Pe când în cazul erorilor grave actul administrativ individual este ilegal și produce efecte juridice până la anularea sa în mod definitiv. Astfel, ori de câte ori se invocă o problemă de legalitate procedurală, ea trebuie analizată atât prin conceptul de eroare deosebit de gravă, cât și prin cel de eroare gravă.

Decizia Comisiei de evaluare este ilegală, iar reclamantul ar avea dreptul la o decizie favorabilă, deoarece decizia contestată este viciată în special din punct de vedere a proporționalității, interpretării greșite a noțiunilor juridice nedefinite și egalității de tratament. Comisia de evaluare este legată de respectarea proporționalității și egalității de tratament la emiterea deciziilor pe marginea evaluării candidaților la funcțiile de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. Negarea acestui fapt, ar pune în discuție nu doar statul de drept, dar însuși scopul pentru care a fost edictată Legea nr. 26/2022. Dubiile serioase ale Comisiei de evaluare trebuie să fie analizate/evaluate și prin prisma proporționalității, dar și egalitatea de tratament.

Prin decizia nr. 17 din 18 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Stanislav Sorbalo, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și funcția de membru al Colegiului disciplinar al judecătorilor, în baza art. 8 alin. (1), alin. (2) lit. a) și art. 13 alin. (5) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organ ele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a decis că candidatul nu corespunde criteriilor de integritate, deoarece s-au constatat dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică, și astfel, el nu promovează evaluare.

La 08 februarie 2023, Stanislav Sorbalo, reprezentat de avocatul Vitalie Zama a depus cerere de contestare a deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 17 din 18 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Stanislav Sorbalo, criticând dur acțiunile Comisiei de evaluare și astfel, a solicitat anularea deciziei nominalizate, dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

Potrivit art. 14 alin. (8) lit. b), (10) din Legea nr. 26/2022, la examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta decizie de admitere a cererii de contestare, dacă constată existența unor circumstanțe care puteau duce la

promovarea evaluării de către candidat, și dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisia de evaluare.

În cazul reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisia de evaluare potrivit alin.(8) lit. b), dispozițiile prezentei legi referitoare la procedura de evaluare a integrității se aplică în mod corespunzător.

În continuare, completul de judecată special instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție notează că, potrivit deciziei Comisiei de evaluare nr. 17 din 18 ianuarie 2023, candidatul la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și funcția de membru în Colegiul disciplinar al judecătorilor, nu a promovat evaluarea în temeiul art. 8 alin. (1), alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022, pe motiv că nu corespunde criteriilor de integritate, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică.

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție notează că atunci când Comisia de evaluare trebuie să decidă cu privire la integritatea unui candidat, ea trebuie să constate dacă există sau nu dubii serioase cu privire la respectarea criteriilor de integritate etică și financiară de către candidat, stabilite de articolul 8 din Lege.

Trebuie de remarcat că, legea obligă Comisia de evaluare să emită o decizie motivată, care trebuie să cuprindă faptele relevante, motivele și concluzia comisiei cu privire la promovarea sau nepromovarea evaluării.

La acest segment relevantă au prevederile art. 8 alin. (1), alin. (2) lit. a), art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, care stipulează că în sensul prezentei legi, evaluarea integrității candidaților constă în verificarea integrității etice și a integrității financiare a acestora.

Se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă:

a) nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial.

Se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată.

Mai mult, potrivit art. 5 alin. (2) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, în temeiul Legii nr. 26/2022, adoptat în cadrul ședinței Comisiei independente de evaluare din 02 mai 2022, cu ulterioarele modificări, la evaluarea conformității cu criteriul de integritate etică, Comisia poate lua în considerare seriozitatea sau gravitatea, contextul adiacent și premeditarea asociată oricărui incident de integritate etică și, în cazul incidentelor minore, dacă a existat o perioadă de timp suficientă fără incidente ulterioare. La determinarea gravității, Comisia va lua în considerare toate circumstanțele, care să cuprindă, dar fără a se limita la următoarele :

a. dacă incidentul a fost un eveniment singular;

b. lipsa unor prejudicii sau producerea de prejudicii ne semnificative în adresa intereselor private sau publice (inclusiv încrederii publice) – cum ar fi o încălcare obișnuită a regulamentului rutier;

c. sau care nu este perceput de către un observator obiectiv drept atitudine lipsită de respect față de ordinea socială care decurge din nerespectarea regulilor și regulamentelor.

Revenind la circumstanțele prezentului caz, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție menționează că în decizia nr. 17 din 18 ianuarie 2023, la compartimentul III „Evaluarea candidatului”, Comisia de evaluare a constatat existența unor dubii serioase în privința lui Stanislav Sorbalo, candidat la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și funcția de membru în Colegiul disciplinar al judecătorilor, privind criteriile de integritate etică, și anume nedeclararea abținerii de la judecarea cauzei în cadrul unui dosar penal împotriva fostului său avocat.

Analizând concluziile Comisiei de evaluare pe marginea acestei circumstanțe raportate la criteriile de evaluare, completul de judecată special relevă că cererea de contestare depusă de Stanislav Sorbalo, este întemeiată.

Controlul judecătoresc efectiv implică verificarea tuturor aspectelor de legalitate procedurală și substanțială, în special, al egalității de tratament, proporționalității, securității juridice, motivării, corectitudinii cercetării de fapt din oficiu, imparțialității, interpretării greșite a noțiunilor juridic nedefinite și altele. Numai în acest fel poate fi atins standardul de protecție efectivă consacrat în art. 53 din Constituția Republicii Moldova.

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție concluzionează că din argumentele reclamantului, prezentate în fața instanței de judecată, se constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării sale în fața Comisiei de evaluare și care ar justifica reluarea procedurii de evaluare a candidatului.

Din conținutul înscrisurilor anexate materialelor dosarului candidatului rezultă că la 15 octombrie 2008, în baza sesizării Procurorului General, de către președintele Consiliului Superior al Magistraturii s-a dispus intentarea procedurii disciplinare în privința judecătorului de instrucție Stanislav Sorbalo și remiterea materialelor către Colegiul disciplinar de pe lângă Consiliul Superior al Magistraturii, pentru examinare, pe motiv că la 15 august 2008, judecătorul de instrucție Stanislav Sorbalo s-a pronunțat cu privire la legalitatea efectuării unei percheziții la biroul și la domiciliul avocatului Boris Lichii, care reprezenta interesele reclamantului în cadrul altei cauze penale în care acesta figura în calitate de parte vătămată.

La 23 decembrie 2008, Colegiul disciplinar a decis sancționarea judecătorului de instrucție Stanislav Sorbalo cu avertisment pentru încălcarea obligației de imparțialitate și încălcarea gravă a eticii judiciare. La 13 ianuarie 2009, autorul procedurii disciplinare, președintele Consiliului Superior al Magistraturii, Nicolae Clima, a contestat hotărârea Colegiului disciplinar din 23 decembrie 2008.

Prin hotărârea nr. 14/1 din 22 ianuarie 2009 „Cu privire la contestarea hotărârii Colegiului disciplinar de pe lângă Consiliul Superior al Magistraturii din 23 decembrie 2008 în privința lui Stanislav Sorbalo, judecător de instrucție la Judecătoria Bălți”, s-a admis contestația președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, Nicolae Clima, s-a modificat hotărârea Colegiului disciplinar din 23 decembrie 2008 și s-a propus Președintelui Republicii Moldova eliberarea lui Stanislav Sorbalo din funcția de judecător de instrucție al Judecătoriei Bălți, în temeiul articolului 25 alin. (1) lit. f) din Legea cu privire la statutul judecătorului.

Deși, Stanislav Sorbalo a contestat în instanța de judecată actul administrativ emis în privința sa, ultimul nu a avut câștig de cauză, respectiv, la 31 iulie 2009, Președintele Republicii Moldova, a emis Decretul Nr. 2290 privind eliberarea domnului Stanislav Sorbalo din funcția de judecător de instrucție la Judecătoria Bălți, publicat în Monitorul Oficial Nr. 121-123, art. 322 din 07-08-2009.

La 24 decembrie 2019, Agentul guvernamental al Republicii Moldova, în temeiul art. 449 lit. g) din Codul de procedură civilă a depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 07 iulie 2009 a Curții Supreme de Justiție.

Prin încheierea din 05 februarie 2020 a Curții Supreme de Justiție s-a constatat încălcarea dreptului lui Stanislav Sorbalo garantat de articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului a fost admisă cererea de revizuire depusă de Agentul guvernamental al Republicii Moldova cu casarea deciziei din 07 iulie 2009 a Curții Supreme de Justiție, în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Stanislav Sorbalo împotriva Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la contestarea actului administrativ cu reținerea cauzei în procedura Curții Supreme de Justiție pentru reexaminarea în ordine de recurs a recursului depus de Stanislav Sorbalo împotriva hotărârii din 21 aprilie 2009 a Curții de Apel Chișinău. S-a dispus că revendicările cu privire la acordarea satisfacției echitabile urmează a fi soluționate de Agentul guvernamental, prin intermediul Guvernului Republicii Moldova.

Drept temei de constatare a încălcării dreptului lui Stanislav Sorbalo garantat de articolul 6 § 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului instanța de revizuire a reținut faptul admiterii contestației președintelui Consiliului Superior al Magistraturii depusă cu omiterea termenului limită prevăzut de lege în acest sens, fără a solicita repunerea în termen și fără prezentarea unor motive convingătoare care ar determina repunerea acestuia și lipsa de independență și imparțialitate a Consiliului Superior al Magistraturii, având în vedere că din componența sa făceau parte Procurorul General, care a sesizat președintele Consiliului Superior al Magistraturii despre faptele comise de către reclamant și președintele Consiliului Superior al Magistraturii, care a solicitat Colegiului disciplinar inițierea procedurii disciplinare împotriva reclamantului și care a contestat soluția favorabilă recurentului.

Efectuând controlul judiciar al hotărârii din 21 aprilie 2009 a Curții de Apel Chișinău, instanța de recurs prin decizia din 01 iulie 2020 a admis recursul depus de Stanislav Sorbalo și reprezentantul acestuia, avocatul Gheorghe Ulianoschi, a casat integral hotărârea din 21 aprilie 2009 a Curții de Apel Chișinău și a emis o decizie nouă, prin care, a fost admisă cererea de chemare în judecată depusă de Stanislav Sorbalo împotriva Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la contestarea actului administrativ cu anularea hotărârii Consiliului Superior al Magistraturii nr. 14/1 din 22 ianuarie 2009 „Cu privire la contestarea hotărârii Colegiului disciplinar de pe lângă Consiliul Superior al Magistraturii din 23 decembrie 2008 în privința lui Stanislav Sorbalo, judecător de instrucție la Judecătoria Bălți”, prin care s-a admis contestația președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, Nicolae Clima, s-a modificat hotărârea Colegiului disciplinar din 23 decembrie 2008 și s-a propus Președintelui Republicii Moldova eliberarea lui Stanislav Sorbalo din funcția de judecător de instrucție al Judecătoriei Bălți, în temeiul articolului 25 alin. (1) lit. f) din Legea cu privire la statutul judecătorului.

Ulterior, prin hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 178/16 din 07 iulie 2020, a fost admisă cererea ex-judecătorului de instrucție Stanislav Sorbalo, referitor la restabilirea în funcție, ultimul fiind restabilit în funcția de judecător la Judecătoria Bălți, sediul Central.

În acest sens, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție consideră oportun de a nota că, în condițiile din speța deferită judecății sunt întemeiate obiecțiile reclamantului precum că prin decizia contestată dânsul a fost atras la răspundere pentru aceeași faptă, invocând situația în care a fost sancționat atât în cadrul procedurii disciplinare, fiindu-i aplicată sancțiunea sub formă de avertisment/eliberare din funcție, atragerea la răspundere penală cât și în cadrul procedurii de pre-vetting în baza deciziei Comisiei de evaluare prin eliminarea sa din concurs.

După cum reiese din cele prezentate anterior, completul de judecată special reține faptul că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului prin decizia din 31 ianuarie 2023, adoptată în cauza Stanislav Sorbalo contra Republicii Moldova (cererea nr. 1210/10) a reafirmat că în decizia prin care a dispus redeschiderea, precum și în decizia pronunțată în cadrul procesului desfășurat în urma redeschiderii, Curtea Supremă de Justiție a recunoscut în mod expres încălcarea articolului 6 § 1 din Convenție în privința reclamantului (§§ 17 și 18 *supra*). Această constatare a încălcării se referea atât la tardivitatea contestației depuse de către Președintele Consiliului Superior al Magistraturii, cât și la lipsa de independență și imparțialitate a Consiliului Superior al Magistraturii. În continuare, Curtea a subliniat că aceste aspecte nu constituie o controversă între părți (a se vedea cauza Sorbalo v. R. Moldova, nr. 1210/10, § 49, 31 ianuarie 2023).

Cu toate acestea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului consideră că respectiva încălcare a fost remediată în urma redeschiderii procedurilor, deoarece, în contextul unui nou proces aparent petrecut cu respectarea garanțiilor articolului 6 din Convenție, hotărârea contestată a Consiliului Superior al Magistraturii a fost anulată anume din cauza tardivității contestației depuse de către Președintele Consiliului Superior al Magistraturii și a lipsei de independență și imparțialitate a Consiliului Superior al Magistraturii. Hotărârea Colegiului disciplinar a fost, astfel, confirmată, iar reclamantul a obținut câștig de cauză în procedura disciplinară care îl privea. La finalul noului proces, reclamantul a fost restabilit oficial în funcție și, în plus, i s-au acordat plățile salariale pentru o perioadă de inactivitate mai mare de unsprezece ani, adică cu mult peste mandatul inițial de cinci ani.

Ținând cont de aceste elemente, Curtea a considerat că, în prezenta cauză, în rezultatul noilor proceduri care s-au desfășurat în urma revizuirii, consecințele defavorabile aferente plângerilor bazate pe viciile din procedurile inițiale au fost remediate de către autoritățile naționale, până ca ultimele să se pronunțe cu privire la fondul plângerilor (spre deosebire de situația din cauza Eminağaoğlu v. Turcia, nr. 76521/12, § 52, 9 martie 2021). În acest sens, ea consideră că prezenta cauză diferă de cauza Oleksandr Volkov v. Ucraina (nr. 21722/11, §§ 207-08, CEDO 2013), în care ea a indicat Guvernului reclamat să asigure restabilirea reclamantului în funcția sa de judecător, deoarece redeschiderea procedurii naționale nu ar fi putut constitui o formă adecvată de remediere pentru încălcarea, *inter alia*, a articolului 6 din Convenție. Curtea a subliniat în această privință că este important ca un judecător lipsit de exercitarea funcțiilor sale în mod contrar articolului 6 din Convenție să și le

poată restabili în mod prompt și deplin (a se vedea cauza Sorbalo v. R. Moldova, nr. 1210/10, § 58, 31 ianuarie 2023).

La caz, completul de judecată special accentuează că din textul deciziei supuse controlului judecătoresc rezultă că Comisia de evaluare, în drept referitor la criteriul de integritate etică - nedeclararea abținerii de la judecarea cauzei în cadrul unui dosar penal împotriva fostului său avocat, și-a întemeiat soluția făcând trimitere la prevederile art. 15 alin. (2) din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 (în redacția în vigoare în 2008), art. 33 alin. (2) pct. 6, art. 34 din Codul de procedură penală (în redacția în vigoare în 2008), art. 3 alin. (3) și art. 4 din Codul de etică al judecătorului, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 366/15 din 29 noiembrie 2007.

Completul de judecată special reține că legislatorul, pe baza articolului 116 alin. (6) din Constituția Republicii Moldova, a reglementat distinct răspunderea disciplinară a judecătorului (a se vedea articolul 21 din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 și Legea cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor nr. 950-XIII din 19 iulie 1996 (în vigoare în anul 2008)) de cea deontologică (a se vedea articolul 15 alin. (1) lit. e) din Legea cu privire la statutul judecătorului nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 și Codul de etică al judecătorului, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 366/15 din 29 noiembrie 2007).

Legea nr. 26/2022 nu prevede competențe ale Comisiei de evaluare în domeniul răspunderii disciplinare.

Comisia de la Veneția a menționat că evaluarea și răspunderea disciplinară sunt (sau ar trebui să fie) două chestiuni diferite. Răspunderea disciplinară impune existența unei abateri disciplinare. O performanță negativă, care conduce la un rezultat negativ al unei evaluări, poate avea drept cauză și alți factori decât abaterea disciplinară (CDL-AD(2022)024) § 50). Așadar, o hotărâre judecătorească de neaplicare a sancțiunii disciplinare nu reprezintă o dovadă decisivă a corespunderii comportamentului judecătorului cu normele de etică și conduită profesională. Concluzia că, faptele care nu întrunesc elementele unei abateri disciplinare nu înseamnă că ele nu ar putea întruni elementele unei abateri deontologice.

Potrivit Legii nr. 26/2022, la evaluarea integrității candidatului la funcția de membru al Consiliului Superior a Magistraturii, Comisia de evaluare verifică comportamentul judecătorului pentru a stabili dacă acesta corespunde criteriilor de integritate etică și financiară și dacă poate fi recomandat Adunării Generale a Judecătorilor pentru a fi ales în funcția la care aspiră. În acest caz, comportamentul candidatului este evaluat prin raportare atât la reglementările legale în materie, cât și la principiile relevante domeniului respectiv. Prin urmare, filtrarea se poate derula ex post/ante sau în paralel cu ancheta privind actele disciplinare, deoarece acestea au obiective diferite, caracteristici procedurale și juridice diferite, precum și consecințe diferite.

În acest sens, Comisia de la Veneția a menționat că, dacă anchetele penale/disciplinare sunt pornite pentru a stabili dacă au fost comise infracțiuni/abateri disciplinare, apoi „controalele de integritate se referă la riscul sau la probabilitatea unei conduite necorespunzătoare în viitor”. Sarcina probei și standardul probei diferă deseori. Anchetele penale urmăresc stabilirea unui fapt dincolo de orice dubiu rezonabil, ceea ce presupune că sarcina probei îi revine statului. În alte anchete, cum ar fi controlul integrității în sens larg, sarcina probei se

va realiza pe baza balanței probabilităților. Într-un sistem de control prealabil al integrității, decizia de a nu recruta un candidat poate fi justificată în cazul unei simple îndoieli pe baza unei evaluări a riscurilor (a se vedea CDL-AD(2022)011, § 9-10).

Analizând conținutul deciziei contestate rezultă că, la caz, Comisia de evaluare nu a făcut distincție între formele răspunderii juridice a judecătorului, și anume, dintre răspunderea disciplinară ce vizează abaterile disciplinare și cea deontologică ce vizează încălcările de natură etică.

Respectiv, Comisia de evaluare a confundat problemele etico-morale reglementate de Codul de etică al judecătorului, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 366/15 din 29 noiembrie 2007 și cu cele legate de răspunderea disciplinară a judecătorilor pentru comiterea abaterilor disciplinare prevăzute de Legea cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor nr. 950-XIII din 19 iulie 1996 (în vigoare în anul 2008).

Or, era imperios să se facă o distincție clară dintre procedurile etice și procedurile juridice, dintre o abordare etică, pe de o parte, și o abordare disciplinară, în partea ce vizează responsabilitatea magistratului.

Completul de judecată special notează că, răspunderea deontologică apare drept o parte integrantă a răspunderii disciplinare în cadrul magistraturii. Comportamentul deontologic este determinat de realitățile contemporane ale societăților democratice.

Astfel, Codul de etică al judecătorului furnizează destinatarilor reguli cu privire la conduită în anumite situații concrete, care să-i ajute la îndeplinirea funcțiilor în instituție, dar și în afara exercitării funcției, pentru a contribui astfel la menținerea încrederii populației în sistemul de justiție. Aceste reguli suplimentează obligațiile legale ale profesioniștilor și sunt menite să mărească responsabilitatea lor în exercitarea funcției.

Pe când, în materie disciplinară, Legea cu privire la colegiul disciplinar și la răspunderea disciplinară a judecătorilor nr. 950-XIII din 19 iulie 1996 (în vigoarea la data sancționării reclamantului), reglementează situațiile când judecătorul poate fi tras la răspundere disciplinară în cazul comiterii abaterilor disciplinare, reglementează sancțiunile disciplinare, prevede procedura disciplinară, competența de aplicare a sancțiunii și modalitățile de contestare a hotărârii de sancționare.

Mai mult, trebuie de reținut că în Codul de etică al judecătorului se precizează că principiile pe care acest act le consacra sunt menite să stabilească standarde pentru conduita etică a magistraților, care pornesc de la premisa că judecătorii sunt responsabili de conduita lor în fața unor instituții anume create pentru a asigura respectarea standardelor judiciare, instituții ce sunt ele însele independente și imparțiale, și de la premisa că aceste principii au fost stabilite pentru a completa regulile legale și deontologice existente față de care judecătorii sunt supuși, și nu să le substituie.

La acest capitol, indispensabil este raționamentul Curții Constituționale reflectat în pct. 120 al deciziei nr. 42 din 06 aprilie 2023, unde s-a constatat că, prin textul „grav”, legislatorul a limitat marja discreționară a Comisiei de evaluare la evaluarea integrității etice a candidaților. Criteriul îi permite Comisiei de evaluare să decidă nepromovarea candidatului doar dacă a constatat încălcări ale regulilor de etică și de conduită profesională de o gravitate ridicată. Acest fapt presupune că candidatul poate pune în discuție gravitatea încălcărilor constatate de Comisia de evaluare în fața completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme

de Justiție, care în cele din urmă poate aprecia caracterul „grav” al abaterii constatate în funcție de circumstanțele particulare ale cauzei.

Totodată, în Opinia comună a Comisiei de la Veneția și a Directoratului General pentru Drepturile Omului și Statului de Drept al Consiliului European, la cea de-a 134-a sesiune plenară care a avut loc la 10-11 martie 2023, s-a menționat că Comisiile de evaluare pot examina unele comportamente, care au constituit obiectul altor proceduri sau care încă nu au fost examinate în alte foruri, rapoartele Comisiei de evaluare nu ar trebui să aducă atingere autorității hotărârilor judecătorești definitive și să respecte principiul *res judicata*, așa cum a fost decis în procedurile penale ori disciplinare. Comisia de evaluare nu poate neglija o hotărâre anterioară, care a intrat în vigoare – de exemplu, hotărârea de achitare a unui judecător/procuror privind comiterea unei infracțiuni de corupție sau anularea unei sancțiuni disciplinare aplicate acestuia.

În continuare, completul de judecată special reține că, potrivit art. 8 alin. (6) din Legea nr. 26/2022, în aprecierea criteriilor prevăzute la alin. (2)–(5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv.

Aici, completul de judecată special învederează că legislatorul i-a permis Comisiei de evaluare să-și facă propriile concluzii la aprecierea criteriilor de integritate și la adoptarea deciziilor. Mai mult, textul „alte organe cu competențe în domeniul respectiv” are în vedere organe ale statului care dețin competențe în domeniul verificării integrității etice și financiare.

În principiu, completul de judecată special nu neagă acest drept al Comisiei de evaluare, însă la caz trebuie de ținut cont că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului s-a pronunțat în cauza Stanislav Sorbalo contra Republicii Moldova, prin decizia adoptată din 31 ianuarie 2023, irevocabilă și care produce efecte juridice.

De altfel, Curtea Constituțională a statuat că, de vreme ce instanțele judecătorești nu au competențe primare în domeniul verificării integrității etice și financiare, ci pot efectua doar un control judiciar al deciziilor autorităților în discuție, Curtea consideră că acest text nu se extinde asupra deciziilor irevocabile ale instanțelor judecătorești (DCC nr. 92 din 25 iulie 2023, §26).

Remarcabil este faptul că, concluziile din hotărârile și deciziile fundamentale pronunțate de Curtea de la Strasbourg nu pot fi echivalate cu concluziile altor organe cu competente în domeniul respectiv de care Comisia de evaluare nu ar depinde, în condițiile în care hotărârile și deciziile CtEDO soluționează nu numai cauzele cu care aceasta a fost investită ci servesc, mai general, pentru a clarifica, proteja și dezvolta normele Convenției; astfel, acestea contribuie la respectarea de către state a angajamentelor pe care și le-au asumat în calitate de părți contractante [Irlanda împotriva Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, pct. 154, Seria A nr. 25, și, mai recent, Jeronovics împotriva Letoniei (MC), pct. 109].

Practic, era extrem de important ca Comisia de evaluare să țină de cont la aprecierea criteriului de integritate etică și în luarea deciziei la caz, de concluziile Curții de la Strasbourg redată în decizia adoptată în cauza Stanislav Sorbalo contra Republicii Moldova, unde s-a stabilit că Stanislav Sorbalo deja a fost sancționat disciplinar, pentru încălcarea regulilor de etică și de conduită profesională la adoptarea încheierii din 15 august 2008, prin eliberarea sa din funcția de judecător de instrucție al Judecătoriei Bălți, în temeiul articolului 25 alin. (1) lit. f) din Legea cu privire la statutul judecătorului, iar în rezultatul noilor proceduri care s-au

desfășurat în urma revizuirii, consecințele defavorabile aferente plângerilor bazate pe viciile din procedurile inițiale au fost remediate de către autoritățile naționale, Stanislav Sorbalo a obținut câștig de cauză în procedura disciplinară care îl privea. Dânsul a fost restabilit oficial în funcție și, în plus, i s-au acordat plățile salariale pentru o perioadă de inactivitate mai mare de unsprezece ani, adică cu mult peste mandatul inițial de cinci ani.

Respectiv, excluderea din concurs a candidatului în baza deciziei Comisiei de evaluare în cadrul procedurii de pre-vetting, constituie o nouă sancționare a reclamantului pentru aceeași faptă ce a avut loc cu 15 ani în urmă, cu atât mai mult că prin textul „grav”, legislatorul a limitat marja discreționară a Comisiei de evaluare la evaluarea integrității etice a candidaților.

În această ordine de idei, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție menționează că verificarea integrității care vizează candidații la funcții în Consiliul Superior al Magistraturii, și în organele lor specializate reprezintă un proces de filtrare și nu un proces de verificare judiciară și, ca atare, poate fi considerată, dacă este implementată corespunzător, ca realizând un echilibru între avantajele acestei măsuri, în ceea ce privește contribuția la sporirea încrederii în sistemul judecătoresc, și posibilele efecte negative ale acesteia.

Este esențial ca evaluarea negativă să urmeze numai în cazurile de erori fundamentale și grave și/sau când există un model clar și consistent de judecări eronate care denotă lipsa de competență.

În asemenea mod, contrar ideii prenotate supra, Comisia de evaluare în decizia de nepromovare a evaluării de către candidatul Stanislav Sorbalo, care a dus la neadmiterea candidatului la alegeri la funcția de membru în organele de autoadministrare a judecătorilor, a analizat aceleași fapte, circumstanțe și împrejurări care de altfel au fost apreciate în mod distorsionat.

Astfel, deși Comisia de evaluare susține vehement că nu se erijează în postură de instanță de judecată sau alt organ judiciar, iar acțiunile ei nu sunt o verificare judiciară sau de alt gen menită să constate cu certitudine un anumit fapt, contrar acestor argumente din textul deciziei rezultă contrariul, și anume Comisia de evaluare concluzionat că mențiunile din încheierea adoptată la 15 august 2008 cu referire la avocat, evidențiază necesitatea că candidatul trebuia să se abțină de la examinarea plângerilor și judecarea cauzei în circumstanțe care puteau genera dubii cu privire la imparțialitatea sa.

Drept urmare, ținând cont de constatările redate supra în coroborare cu normele precitate rezultă în afara oricărui dubiu că încălcarea regulilor de etică și de conduită profesională de către candidatul Stanislav Sorbalo la adoptarea încheierii din 15 august 2008, nu este o încălcare de o gravitate ridicată, respectiv soluția Comisei de evaluare este una vădit nerezonabilă.

Mai mult, procedurile disciplinare împotriva judecătorilor trebuie să privească presupuse abateri profesionale care sunt grave și de neiertat și care discreditează sistemul judiciar.

Tot aici, completul de judecată special notează că etica, comportamentul incompatibil și imparțialitatea este incorect să se coreleze încălcările standardelor profesionale adecvate cu abateri care pot da naștere la sancțiuni disciplinare. Standardele profesionale reprezintă cele mai bune practici, pe care toți judecătorii ar trebui să vizeze să le dezvolte și spre care toți judecătorii ar trebui să aspire. Ar

descuraja dezvoltarea viitoare a unor astfel de standarde și ar înțelege greșit scopul lor de a le echivala cu abateri care justifică proceduri disciplinare.

Pentru a justifica procedurile disciplinare, abaterile trebuie să fie grave și flagrante, într-un mod care nu poate fi invocat doar pentru că a existat o nerespectare a standardelor profesionale stabilite în instrucțiuni.

În acest context, Comisia de la Veneția (CDL-AD(2021)046) a statuat că implementarea unui sistem de verificare a integrității trebuie întotdeauna să fie conform principiului proporționalității. Într-adevăr, principiul proporționalității poate fi aplicat în practică de către Comisia de evaluare, doar în cazurile în care abaterile au atins un anumit prag de gravitate. Abaterile deontologice acoperă un câmp larg de acțiuni, pornind de la încălcări minore și ajungând la abateri grave care (pot) să determine sancțiuni disciplinare. Acest fapt nu presupune că încălcările standardelor profesionale nu pot avea o relevanță considerabilă în cazul în care a existat o abatere suficientă pentru a justifica și a determina o sancțiune disciplinară. Cu toate acestea, abaterile minore nu ar trebui să constituie, un motiv valabil pentru a respinge un candidat.

Criteriile utilizate pentru evaluarea activelor și integrității candidaților ar trebui să fie aceleași care sunt utilizate pentru orice proces de evaluare echivalent în Republica Moldova.

În opinia completului de judecată special, având în vedere că, în anul 2008, examinând plângerile respective, prin prisma art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022, Stanislav Sorbalo nu a cauzat careva prejudicii intereselor private sau publice (inclusiv încrederii publice), iar incidentul dat a fost un eveniment singular, această circumstanță putea schimba situația candidatului, or abaterile minore ce au avut loc în trecutul îndepărtat nu ar trebui să ofere, un motiv valabil pentru respingerea unui candidat.

Mai mult, urmează de reținut că dacă candidatul supus evaluării prezintă argumente și explicații logice Comisiei de evaluare, veridice cu contextul social-economic al Republicii Moldova, atunci probabilitatea că un fapt a fost într-un fel sau altul balansează, iar orice dubiu trebuie tratat în favoarea candidatului, și acesta este un principiu înrădăcinat în ideea statului de drept.

Aici, completul de judecată special subliniază că, reclamantul a prezentat argumente suficiente și logice că, faptele s-au petrecut în modul respectiv, iar Comisia de evaluare eronat nu a reținut aceste argumente.

Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului de a fi ales în organele enumerate în Legea nr. 26/2022 pentru faptele minore reținute de către Comisia de evaluare nu este la caz o măsură adecvată pentru atingerea scopurilor expuse în lege, însă neconcretizată în decizia contestată. Având în vedere problema stringentă în buna funcționare a organelor de autoadministrare judecătorească la momentul emiterii deciziei, neevaluarea candidatului pentru faptele minore, nu doar că nu se încadrează în motivele de neevaluare, dar constituie o încălcare inutilă și, prin urmare, ilegală a drepturilor enunțate.

Corespunzător, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție constată că deși Comisia de evaluare și-a realizat obligația de a acumula orice informații relevante despre integritatea candidatului, totuși fiindu-i prezentată de către decanul Facultății de Drept și Științe Sociale a Universității de Stat „Aleco Russo” din Bălți a scrisorii de recomandare din 12 august 2022 referitor la capacitățile profesionale și morale ale lui Stanislav Sorbalo, nu i-a dat apreciere, cu

toate că trebuia să țină cont că în procesul de evaluarea integrității sunt în joc drepturile persoanei. Aceasta omisiune a Comisiei de evaluare este notabilă.

Respectiv, faptul de a nu examina serios un document/înscris subminează potențialul de protecție a drepturilor candidatului în raport cu orice analiză a proporționalității.

În partea ce vizează criticile reclamantului privind lipsa termenului de prescripție în sensul că Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii impune obligativitatea condiției ca candidatul să nu aibă sancțiuni disciplinare în ultimii 3 ani, dar nu fapte care îi sunt imputate candidatului ce au avut loc cu aproape 15 ani în urmă, cât și invocarea în acest sens a raționamentelor Curții Europene a Drepturilor Omului pronunțate în cauza Oleksandr Volkov contra Ucrainei, precum că a existat o încălcare a articolului 6 § 1 din Convenție, cu privire la faptele examinate de Consiliul Superior al Magistraturii în 2010 datau din perioada 2003-2006 (paragrafele 17 și 18 de mai sus), reclamantul se afla într-o situație dificilă, dat fiind faptul că trebuia să-și construiască apărarea ținând cont de fapte printre care existau unele care avuse loc într-un trecut îndepărtat, urmează de menționat următoarele.

Curtea Constituțională în decizia nr. 42 din 06 aprilie 2023, cu privire la textul „în ultimii 15 ani” din articolul 8 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 26, a explicat la pct. 121-123, că legislatorul a stabilit un termen, relativ extins, pe baza competenței sale care derivă din articolul 122 alin. (2) din Constituție, potrivit căreia „procedura și condițiile de alegere, numire [...] a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii sunt stabilite de lege” precum și pentru a realiza scopul Legii nr. 26: (i) sporirea integrității viitorilor membri ai Consiliului; (ii) sporirea încrederii societății în sistemul justiției și implicit în activitatea organelor de autoadministrare a judecătorilor și procurorilor (a se vedea preambulul Legii).

Aplicând dezideratele Curții Constituționale circumstanțelor din prezenta speță, completul de judecată special reține că Curtea a considerat rezonabilă decizia legislatorului de a stabili o perioadă extinsă de verificare a integrității financiare a candidaților, în acest sens invocând jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului cauza Xhoxhaj v. Albania, 9 februarie 2021, §§ 348-349, dar nu și o perioadă extinsă de verificare a integrității etice a candidaților.

În opinia completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, în această cauză, deși decizia Comisiei de evaluare privind nepromovarea evaluării nu-l împiedică pe candidat să-și continue activitatea în calitate de judecător, sau în altă funcție din domeniul dreptului deținută anterior, ea poate afecta reputația profesională a candidatului – protejată de dreptul la viața privată – de vreme ce ea conține constatări cu privire la lipsa integrității etice și financiare a candidatului (cauza Denisov c. Ucrainei [MC], 25 septembrie 2018, §§ 107-109 și 115-116).

În acest context, este de o importanță crucială observația reclamantului precum că evaluarea integrității implică o ingerință în dreptul reputația profesională a candidatului care este protejat, între altele, de articolul 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în cauza Özpınar împotriva Turciei (hotărârea din 19 octombrie 2010, §§ 45, 46, 48), a stabilit că art. 8 garantează astfel „viața privată” în sensul larg al expresiei, prin care se înțelege dreptul de a avea o „viață socială privată”, adică posibilitatea individului de a-și dezvolta identitatea socială. Sub acest aspect, respectivul drept consacără posibilitatea de a se îndrepta

către ceilalți pentru a lega și a dezvolta relații cu semenii (a se vedea, în acest sens, Campagnano c. Italiei, nr. 77955/01, pct. 53, CEDO 2006-V, și Bigaeva împotriva Greciei, nr. 26713/05, pct. 22, 28 mai 2009).

Curtea Europeană a reafirmat că nu există niciun motiv de principiu pentru a considera că „viața privată” exclude activitățile profesionale. Unele restricții impuse în viața profesională pot intra în conflict cu art. 8, atunci când acestea se repercutează în modul în care individul își creează identitatea socială prin dezvoltarea relațiilor cu semenii săi. Este necesar să se ia notă în acest punct că, tocmai în cadrul activității profesionale pe care majoritatea oamenilor o desfășoară, apar cel mai adesea ocazii de a reînnoa legăturile cu lumea exterioară (Niemetz, menționat anterior, pct. 29).

În aceste condiții, Curtea Europeană este de părere că ancheta referitoare la viața profesională și privată a reclamantei, condusă de inspector, în cursul căreia martorii au fost interogați cu privire la diverse aspecte ale vieții reclamantei, precum și revocarea administrativă care a rezultat din această anchetă, motivată în principal de concluzii trase din acțiunile acesteia, pot fi considerate ingerințe în dreptul său la respectarea vieții private (a se vedea, *mutatis mutandis* hotărârile, Vogt, menționată anterior, pct. 44, și Smith și Grady c. Regatului Unit, nr. 33985/96 și 33986/96, pct. 71, CEDO 1999-VI.)

Prin urmare, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție concluzionează că din argumentele reclamantului și reprezentantului său, prezentate în fața instanței de judecată, se constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării sale în fața Comisiei de evaluare și care justifică reluarea procedurii de evaluare a candidatului, fiind înlăturate dubiile serioase formulate de Comisia de evaluare cu privire la respectarea de către Stanislav Sorbalo a criteriilor de integritate etică stabilite de art. 8 din Legea nr. 26/2022, în ceea ce privește nedeclararea abținerii de la judecarea cauzei în cadrul unui dosar penal împotriva fostului său avocat Boris Lichii.

De altfel, nu poate fi ignorat nici faptul că, în contextul principiului egalității de tratament, în cazul altui candidat-judecător care a promovat evaluarea, Comisia de evaluare a concluzionat că, având în vedere circumstanțele specifice ale cazului, încălcările depistate nu ating nivelul de gravitate pentru a echivala cu necorespunderea candidatului cu criteriul de integritate etică.

Or, încălcarea regulilor de etică și de conduită profesională de către candidatul Stanislav Sorbalo la adoptarea încheierii din 15 august 2008, nu este o încălcare de o gravitate ridicată, cu atât mai mult că Stanislav Sorbalo deja a fost sancționat disciplinar, prin eliberarea sa din funcția de judecător de instrucție al Judecătoriei Bălți, în temeiul articolului 25 alin. (1) lit. f) din Legea cu privire la statutul judecătorului, iar în rezultatul noilor proceduri care s-au desfășurat în urma revizuirii, consecințele defavorabile aferente plângerilor bazate pe viciile din procedurile inițiale au fost remediate de către autoritățile naționale, Stanislav Sorbalo a obținut câștig de cauză în procedura disciplinară care îl privea. Respectiv, excluderea din concurs a candidatului în baza deciziei Comisiei speciale în cadrul procedurii de pre-vetting, constituie o nouă sancționare a reclamantului pentru aceeași faptă ce a avut loc cu 15 ani în urmă.

Completul de judecată special, din această perspectivă, urmează să stabilească în ce măsură egalii, judecătorii și procurorii candidați la funcțiile în organele de autoadministrare, au fost tratați egal sau inegal sub aspectul practicii formate de către

Comisia de evaluare în perioada de la începerea procesului de evaluare și până în prezent.

Sub acest aspect, fără a se expune asupra calității, legalității deciziilor Comisiei de evaluare în privința altor candidați, completul de judecată special va studia comparativ, prin prisma egalității de tratament, atât decizii de promovare a evaluării emise până la cazul lui Stanislav Sorbalo, pentru stabili existența sau inexistența unor tratamente diferite în situații similare, cât și deciziile de promovare a evaluării emise după 18 ianuarie 2023, pentru a stabili dacă Comisia de evaluare nu a decis schimbarea pe viitor a practicii, în acord cu art. 137 alin. (4) din Codul administrativ.

În urma exercițiului propus, completul de judecată special a identificat în practica Comisiei de evaluare, atât până la evaluarea lui Stanislav Sorbalo, cât și după, cazuri în care Comisia de evaluare a constatat fapte de încălcare a regimului juridic de declarare a averii în privința altor candidați, încălcări manifestate prin nedeclararea averii, diferența prețurilor bunurilor imobile/mobile, existența procedurilor disciplinare însă a acceptat explicațiile candidaților, constatând că aceștia au comis omisiuni tehnice, fără intenții de a eluda regimul juridic de declarare a averii.

În pofida acestor fapte, în decizia nr. 17 din 18 ianuarie 2023 în privința candidatului Stanislav Sorbalo, Comisia de evaluare nu a redat elementele de fapt care să indice că dânsul este apreciat ca neintegru în raport cu alți candidați aliați în aceeași situație. Astfel, spre deosebire de alte cazuri identice până la 18 ianuarie 2023, dar și după această dată, Comisia de evaluare a desconsiderat explicațiile reclamantului, adoptând o atitudine selectivă și neîntemeiată în raport cu situațiile similare.

Cu referire la argumentul reclamantului precum că procedura de evaluare au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare cu privire la încălcarea limbii de desfășurare a procesului de evaluare, manifestat prin lipsa traducerilor în limba engleză a actelor și declarațiilor prezentate de către candidat la etapa colectării și verificării datelor de către membrii Comisiei de evaluare având în vedere că membrii Comisiei de evaluare, Herman von Hebel, Victoria Henley, Nona Tsotsoria, care sunt vorbitori de limbă engleză și cărora nu le-ar fi fost asigurată traducerea în limba engleză de către secretariatul Comisiei.

Potrivit art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022, Comisia de evaluare apreciază materialele acumulate după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisia de evaluare.

Din această normă rezultă regula cercetării nemijlocite a probelor, libertatea probei și aprecierea nemijlocită a probelor de către membri Comisiei.

Comisia de evaluare nu a prezentat probe că, documentele și înscrisurile au fost traduse în limba cunoscută de membrii străini ai Comisei desemnați partenerii de dezvoltare, cu excepția încheierii din 15 august 2008, ceea ce echivalează cu lipsa ascultării candidaților de către 3 membri ai Comisiei de evaluare. Acest fapt contravine anume art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022, dar și prevederilor art. art. 22, 92 din Codul administrativ.

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție remarcă faptul Comisia de evaluare, pe care statul a investit-o cu prerogativa de a se ghida de anumite standarde pentru selectarea celor mai integri membri în acest sens,

care ar putea asigura corectitudinea funcționării sistemului judiciar *per ansamblu*, inclusiv prin aplicarea unor politici coerente și conforme cu standardele general acceptate.

Trebuie menționat că respectiva Comisie de evaluare nu are atribuții decât pentru selectarea candidaților de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și nu este împuternicită de a da calificări sau de a face constatări cu privire la calitatea de judecător al reclamantului.

În același sens, reclamantul a demonstrat completului de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție caracterul plauzibil al elementelor invocate în cererea sa, inclusiv cu privire la corectitudinea operațiunilor financiare efectuate la gestionarea, vânzarea și cumpărarea altor bunuri imobile, în circumstanțele prezentei cauze.

Așadar, completul de judecată special accentuează că Comisia de evaluare urmează să analizeze argumentele reclamantului în mod real, dar nu formalist și arbitrar, inclusiv să țină cont de dezideratele Curții Constituționale care a considerat rezonabilă decizia legislatorului de a stabili o perioadă extinsă de verificare a integrității financiare a candidaților, dar nu și o perioadă extinsă de verificare a integrității etice a candidaților.

În aceeași ordine de idei, completul de judecată special constată că, Comisia de evaluare nu a respectat dreptul de acces efectiv a candidatului la conținutul dosarului administrativ, care oferă dreptul acestuia de a face cunoștință și extrage copii de pe orice document și informație care se referă în privința sa ca participant la procedura administrativă de evaluare. Îngrădirea accesului la dosarul administrativ a generat și încălcarea altei garanții, cum este dreptul la apărare a candidatului în fața Comisiei de evaluare.

Completul de judecată special apreciază ca întemeiat argumentul reclamantului precum că timpul acordat de către Comisie pentru prezentarea informațiilor a fost unul insuficient și restrâns, astfel nefiind posibil acumularea probelor în vederea desființării integrale a eventualelor „dubii serioase” Comisie de evaluare.

La capitolul dat, completul de judecată special învederează că, potrivit art. 82 din Codul administrativ, dacă procedura administrativă trebuie realizată în scris conform art. 28 sau se realizează în scris, autoritatea publică, concomitent cu inițierea procedurii, întocmește un dosar în format electronic sau pe suport de hârtie, care conține toate documentele și înscrisurile ce se referă la procedura respectivă. Dosarul în format electronic conține, după caz, copii scanate de pe documentele pe suport de hârtie, autenticitatea copiilor fiind confirmată prin semnătura electronică aplicată de persoana responsabilă din cadrul autorității publice, documente electronice, alte înscrisuri și informații relevante expuse în format electronic.

Copiile scanate în format electronic de pe documentele oficiale emise pe suport de hârtie și înscrisurile în format electronic pe care nu s-a aplicat semnătura electronică se utilizează fără restricții în raporturile cu autoritatea publică și pot fi incluse în dosarul administrativ, în măsura în care actele normative nu impun expres aplicarea semnăturii pe copiile/înscrisurile în cauză sau respectarea cerințelor pentru documentul electronic.

În momentul în care este pus la dosar, un document se vizează cu numere continue de pagini.

Dacă din dosar se extrag documente pentru o anumită perioadă, despre aceasta se face o mențiune, care va cuprinde: a) denumirea documentului extras; b) numărul paginilor extrase; c) motivul extragerii documentului; d) numele persoanei care a dispus extragerea documentului; e) data la care documentul a fost extras. Mențiunea se pune la dosar în locul documentului extras.

Dosarele administrative se păstrează până la expirarea termenului de păstrare, ce rezultă din dispozițiile legale existente în acest sens.

În corespundere cu art. 83 din Codul administrativ, autoritatea publică care conduce procedura administrativă acordă participanților la procedură accesul la dosarul administrativ.

Până la finalizarea procedurii, participanții nu vor avea acces la proiectele de acte administrative individuale.

Accesul la dosarul administrativ nu este permis în cazul în care prin aceasta se afectează îndeplinirea regulamentară a sarcinilor autorității publice sau în cazul în care se urmărește protejarea unui secret ocrotit de lege ori există necesitatea protecției drepturilor participanților la procedura administrativă sau ale terților.

În cazul în care există un interes îndreptățit, autoritatea publică care conduce procedura administrativă poate permite, la cerere, accesul la dosar și în cadrul unei alte autorități publice sau unei reprezentanțe diplomatice ori consulare a Republicii Moldova din străinătate.

În cadrul accesului la dosar participanții își pot face notițe sau copii de pe dosar. Costurile pentru copii le suportă fiecare participant în parte, ele fiind de 0,02 unități convenționale pentru fiecare pagină. Copiile de pe dosar în format electronic, precum și exemplarele documentelor electronice și copiile acestora sunt gratuite.

Mai mult, completul de judecată special notează că, Comisia de evaluare avea obligația să prezinte în conformitate cu prevederile art. 221 și art. 82 din Codul administrativ pe deplin dosarul administrativ al candidatului Stanislav Sorbalo în instanța de judecată, astfel, încât și instanța de judecată să-și poată îndeplini sarcina constituțională de control judecătoresc efectiv asupra chestiunilor de fapt și de drept.

La fel, și normele speciale, prevăzute la art. 10 alin. (5), art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022 și art. 2 alin. (1) lit. g) din Regulamentul de evaluare în temeiul Legii nr. 26/2022, adoptat la ședința Comisiei de evaluare din 02 mai 2022, garantează dreptul candidaților de a avea acces a lua cunoștință cu materialele acumulate de către Comisia de evaluare și secretariatul acesteia pentru evaluarea sa.

Completul de judecată special constată că, în cadrul ședinței de judecată completul de judecată special a admis cererea reclamantului și a obligat Comisia de evaluare să prezinte dosarul candidatului certificat și oformat în corespundere cu prevederile legale. Astfel, în rezultatul executării încheierii protocolare a Curții Supreme de Justiție, reprezentanții Comisiei de evaluare au prezentat instanței de judecată și reclamantului dosarul, la care candidatul nu a avut acces cu cel puțin 3 zile până la audiere, după cum prevede art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022.

Mai mult, în cadrul examinării prezentei cauze de contencios administrativ, reprezentanții Comisiei de evaluare au recunoscut că atât candidatului Stanislav Sorbalo, precum și la dosarul administrativ al candidatului Stanislav Sorbalo nu au

fost anexate toate materialele administrate de către Comisia de evaluare, ci doar înscrisurile care Comisia de evaluare le-a considerat în opinia ei relevante.

Circumstanțele date atestă că, Comisia de evaluare a încălcat dreptul la apărare al candidatului Stanislav Sorbalo, deoarece nu i-a asigurat accesul la dosarul administrativ, care trebuie să conțină toate materialele acumulate de către Comisia de evaluare, cu cel puțin 3 zile până la audiere, conform art. 82 și art. 83 din Codul administrativ, în coroborare cu art. 10 alin. (5), art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022 și art. 2 alin. (1) lit. g) din Regulamentul de evaluare în temeiul Legii nr. 26/2022, pe cale de consecință dreptul de a participa efectiv la procedura administrativă de evaluare.

Respectiv, Comisia de evaluare nu și-a exercitat în totalitate competența de a cerceta starea de fapt din oficiu, aceasta fiind prevăzută în mod expres și de art. 6 lit. f) din Legea nr. 26/2022 care prevede că întru exercitarea competențelor sale, Comisia de evaluare solicită informații de la persoanele fizice și juridice de drept public sau privat, precum și acumulează orice informații relevante pentru realizarea mandatului său.

Deci, legiuitorul a oferit Comisiei de evaluare o gamă largă de instrumente și pârghii pentru acumularea tuturor informațiilor necesare. Prin urmare, neexecutarea obligației de cercetare din oficiu a dus la adoptarea unei soluții eronate de către Comisia de evaluare și respectiv, încălcarea dreptului la apărare a candidatului.

Coroborând circumstanțele enunțate supra, completul de judecată special conchide că, decizia emisă de Comisia de evaluare contrar prevederilor art. 21 din Codul administrativ nu întrunește cerințele de legalitate procedurală și substanțială, iar circumstanțele constatate denotă dreptul candidatului la o decizie de evaluare favorabilă din acest punct de vedere.

Completul de judecată special subliniază că, noțiunile „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022 constituie după natura lor juridică noțiuni juridice nedefinite (normă juridică vagă), care nu oferă discreție Comisiei de evaluare, dar obligă la o interpretare complexă și riguroasă a normei în lumina unor fapte de încălcare gravă a regulilor de etică și conduită profesională, pe când, la caz, Comisia de evaluare a reținut succint că în acțiunile candidatului este o încălcare gravă a regulilor de etică și conduită profesională a judecătorului.

În același sens, completul de judecată special subliniază că, în virtutea funcției sale constituționale de înlăptuire a justiției instanța de judecată are competența finală de a interpreta într-un caz concret o noțiune juridică vagă.

Completul de judecată special constată că, Comisia de evaluare nu a efectuat o analiză și motivare a scopului legitim a deciziei emise. Din preambulul Legii nr. 26/2022 rezultă că scopul acesteia constă în sporirea integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii și organelor specializate a acestora și în vederea sporirii încrederii în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor, dar și în general, în sistemul justiției.

Din decizia contestată și actele prezentate de pârâtă nu rezultă care din aceste scopuri sunt urmărite prin soluția de nepromovare a evaluării. Oricare din aceste scopuri ar fi legitime, însă nici unul din ele nu este analizat, iar în ședința de judecată, reprezentanții pârâtei nu au oferit un răspuns la această întrebare.

Trebuie remarcat, însă, că Comisia de evaluare este în mod fundamental liberă să-și aleagă scopurile sau scopul legitim, însă acest fapt trebuie să rezulte din conținutul deciziei și confirmat din actele dosarului administrativ.

Potrivit art. 29 alin. (2) lit. a) din Codul administrativ, o măsură este proporțională dacă este potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege. Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului de a fi ales în organele enumerate în Legea nr. 26/2022 chiar pentru presupuse încălcări nesemnificative reținute de către Comisia de evaluare nu este la caz o măsură adecvată pentru atingerea scopurilor expuse în lege. Având în vedere problema stringentă în buna funcționare a organelor de autoadministrare judecătorească la momentul emiterii deciziei, neevaluarea candidatului, nu doar că nu se încadrează în motivele de neevaluare, dar constituie o încălcare inutilă și, prin urmare, ilegală a drepturilor reclamantului.

Totodată, conform art. 29 alin. (2) lit. b) din Codul administrativ, o măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă este necesară pentru atingerea scopului. Conform acestui element al proporționalității înseamnă că măsura oficială trebuie să fie cel mai blând mijloc de atingere a scopului de reglementare. Comisia de evaluare nu a efectuat această analiză la caz. Astfel, Comisia de evaluare nu a analizat alternativele de reglementare a cazului individual care să îndeplinească scopul de reglementare în același mod. Dezavantajele pe care le presupun alte opțiuni de reglementare trebuie luate în considerare și stau în calea caracterizării lor ca mijloc mai blând. Participarea candidatului la alegeri pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii cu constatările unor probleme minore plasate în spațiul public și care fac parte din realitățile sociale ale Republicii Moldova, reieșind și din modificarea constantă a legislației naționale, ar fi fost o măsură mai blândă pentru atingerea scopurilor dorite.

Conform art. 29 alin. (2) lit. c) – (3) din Codul administrativ, o măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă este rezonabilă. Măsura întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit. Această cerință implică o punere în balanță a valorilor protejate juridic. Cu cât dreptul este mai vătămat cu atât mai mult se cere ca avantajul de pe urma ingerinței să fie superior. Este de notat că, excluderea dreptului judecătorului de a fi candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii antrenează după sine nu doar o ingerință, dar o anulare improprie a dreptului de a fi ales în această funcție. Astfel de soluție nu poate fi acceptată într-un stat de drept, ea fiind incompatibilă cu demnitatea omului și cea de judecător. Scopul încrederii în justiție poate fi realizat prin mijloace complexe, dar în niciun caz prin reducerea la zero a ideii de alegeri libere, transparente și în condiții de concurență în funcțiile de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și organelor acestuia. Judecătorul, fiind în funcție, se prezumă a fi integru, iar în cazul în care se demonstrează contrariul atunci urmează ca acesta să fie eliberat ponderat din sistemul judecătoresc printr-o procedură disciplinară sau altă procedură, care să țină cont de garanțiile independenței sale. Completul de judecată special notează că, scopul Legii nr. 26/2022 este printre altele de a spori încrederea în justiție, dar nu de a transforma justiția într-o ramură a puterii de stat ineficiența și asupra căreia ar plana imixtiunile/dependențele de puterea politică.

În sinteză la acest aspect de legalitate, completul de judecată special constată că, decizia Comisiei de evaluare este contrară și principiului proporționalității.

Completul de judecată special constată că, doar aceste încălcări izolate a garanțiilor în procedura administrativă constituie erori grave de procedură, care au afectat caracterul echitabil al procedurii administrative de evaluare, și ca consecință existența unor circumstanțe de natură procesuală, care ar fi dus la promovarea evaluării de către candidat.

Completul de judecată special remarcă faptul că, statul a investit Comisia de evaluare cu prerogativa de a se ghida de anumite standarde pentru a selecta cei mai integri candidați la funcția de membri *inter alia* în Consiliul Superior al Magistraturii, care la rândul lor ar putea asigura corectitudinea funcționării sistemului judiciar per ansamblu, inclusiv prin aplicarea unor politici coerente și conforme cu standardele general acceptate.

Reclamantul a demonstrat completului de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție caracterul plauzibil al elementelor invocate în cererea sa de contestare, inclusiv cu privire la respectarea normelor de etică și deontologie.

Completul de judecată special reține că, circumstanțele constatate denotă un drept al reclamantului la o altă decizie din partea Comisiei de evaluare decât cea contestată, deoarece sunt de natură care ar putea duce la promovarea evaluării de către candidatul Stanislav Sorbalo.

Totodată, completul de judecată special notează că, Comisia de la Veneția a recomandat că, decizia finală în privința evaluării să fie luată de către instanța de judecată competentă, totuși Parlamentul Republicii Moldova a optat pentru o altă politică de drept referitor la acest subiect. În pofida acestui fapt, completul special de judecată subliniază că, din rațiuni de protecție efectivă a drepturilor este în drept și obligat să desfășoare un control judecătoresc de legalitate deplin asupra chestiunilor de fapt și de drept.

Chiar dacă, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție este limitat în adoptarea unei decizii finale, totuși argumentele, concluziile și constatările sale sunt obligatorii și executorii pentru Comisia de evaluare. Această concluzie se desprinde direct din prevederile art. 120 din Constituția Republicii Moldova, care reglementează caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive.

Completul de judecată special își întemeiază argumentul său pornind și de la jurisprudența Curții Constituționale, care a reliefat că, chiar dacă completul special al Curții Supreme de Justiție nu poate obliga Comisia de evaluare să promoveze candidatul evaluat, argumentele și concluziile făcute de această instanță în cazul soluționării contestațiilor rămân obligatorii pentru Comisie (DCC nr. 42 din 06 aprilie 2023 § 143).

Completul de judecată special notează, că tot din rațiuni de control judecătoresc efectiv, dar și din motive de calitate a legii, Comisia de evaluare nu este obligată, după dispunerea reluării procedurii de evaluare, să cerceteze alte circumstanțe decât cele care au stat la baza admiterii acțiunii reclamantului.

Astfel, evaluarea după reluarea procedurii nu ar trebui să se transforme într-un argument și activitate circulară vicioasă, fapt care este contrar standardului de protecție efectivă a drepturilor, separarea ramurilor puterii de stat, certitudinea juridică și efectul obligatoriu al hotărârilor judecătorești definitive.

Completul de judecată special menționează că circumstanțele reținute de Comisia de evaluare nu se încadrează din perspectiva proporționalității în motivele de nepromovarea a evaluării candidatului Stanislav Sorbalo. Or, aceasta nu a efectuat o analiză și motivare a scopului legitim.

În preambulul Legii nr. 26/2022, legiuitorul a stabilit expres că a adoptat legea nominalizată în vederea sporirii integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, ai Consiliului Superior al Procurorilor și ai organelor specializate ale acestora, precum și în vederea sporirii încrederii societății în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, dar și, în general, în sistemul justiției.

Din decizia contestată și actele prezentate de pârâtă nu rezultă care din aceste scopuri au fost urmărite prin soluția de nepromovare a evaluării candidatului Stanislav Sorbalo. Orice din aceste scopuri ar fi legitime, însă nici unul din ele nu a fost analizat de către Comisia de evaluare, iar în ședința de judecată reprezentanții pârâtei nu au oferit un răspuns plauzibil la această întrebare.

Astfel, excluderea și nu doar limitarea dreptului candidatului Stanislav Sorbalo de a participa și de a fi ales în calitate de membru al Consiliului Superior al Magistraturii pentru faptele minore reținute de către Comisia de evaluare nu este la caz o măsură adecvată pentru atingerea scopurilor expuse în legea, însă neconcretizată în decizia contestată. Având în vedere problema de buna funcționare a organelor de autoadministrare judecătorească la momentul emiterii deciziei și nepromovarea candidatei pentru faptele minore, nu doar că nu se încadrează în motivele de nepromovare, dar constituie o încălcare inutilă și ilegală a drepturilor enunțate.

Completul de judecată special reiterează că măsură întreprinsă de autoritatea publică pârâtă este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit. Acesta cerință a legiuitorului implică o punere în balanța a valorilor protejate juridic, o pondere a intereselor în joc. Cu cât dreptul este mai vătămat, cu atât mai mult se cere ca avantajul de pe urma integrității să fie superior.

Prin urmare, excluderea dreptului judecătorului de a fi candidat la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, antrenează după sine nu doar ingerința dar o anulare improprie a dreptului de a fi ales în această funcție. Astfel de soluție nu poate fi acceptată într-un stat de drept, ea fiind incompatibilă cu demnitatea omului și cu cea de judecător.

Din considerentele menționate, completul de judecată special relevă că, în prezenta cauză se regăsesc temeuri legale de a anula decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 17 din 18 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Stanislav Sorbalo.

Completul de judecată special reține că ilegalitatea deciziei contestate duce la anularea deciziei și dispunerea reevaluării candidatului. Or, dispunerea reevaluării este rezultatul final și implicit care include pierderea valabilității deciziei conform art. 139 alin. (1²) din Codul administrativ (a se vedea DCC nr.42 din 06 aprilie 2023 § 143, cauza Ramos Nunes de Carvalho e Sá v. Portugalia [MC], 6 noiembrie 2018, § 184 și jurisprudența citată acolo).

În conformitate art. art. 224 alin. (1) lit. b), 195 Codul administrativ, art. art. 238-241 din Codul de procedură civilă, art. 14 alin. (6), alin. (8) lit. b), alin. (9) din

Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

d e c i d e:

Se admite acțiunea în contencios administrativ înaintată de Stanislav Sorbalo împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind anularea deciziei nr. 17 din 18 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Stanislav Sorbalo, dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului.

Se anulează decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 17 din 18 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Stanislav Sorbalo.

Se dispune reevaluarea candidatului Stanislav Sorbalo de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecători

Mariana Pitic

Ion Guzun